

LAUKU
IZDEVUMS

Mama
MAJA

22. NR.

1943. G.
NOVEMBRĪ

0,35 RM

P. CIRUĻA
FOTO

VELTA TOMA

SIKA liesma trīcēja gala kambarī uz galda. Dzijas melnas ēnas pleknēja sienmalās un aizdurvī un auga varenākas, kad aiz loga kailajos zaros grūši nopūtās vējš. Nopūtās vējš un nopūtās sirmā sēdētāja, pārlikusi aprakstītai papīra lapai. Pacēla rūpju rievu izvagotu vaigu, salika piekusās rokas un tālu un domīgu skatu lūkojās liesmā.

— Māt, kur tu esi? —

— Aizdomājos, meit. Dēlu redzēju, kas tālumā un cīņā. —

— Ko raksta tavs dēls no kaļalauka? —

— Pieminī mani mierīgu prātu, māt, viņš raksta. Mēs esam pulka, daudz galvu, daudz siržu, daudz ozolu spēka un siktuma vienuviet. Mēs esam vīri, un mūsu daļa ir cīņa par tēvu zemi. Mūs gaida ikvienu māte, sieva vai līgava. Gaida un lūdz Dievu, kaut pārņāktu mans, lai citi žilbtu zobenu zibeņos, lai citi ļimtu ložu lietū, lai zemes mātei kļautos saltā dusā. Nevēlies tā, mīļā māt! Mēs esam te brāji, visi vienlīdz dārgi mātes Latvijas dēli. Lūdz par mums visiem Dievu, māt. Taisnība un uzvara ir mūsu pusē. Tici tam, kā tic tavs dēls, un esi stipra, māt. —

— Ko tu atbildi savam dēlam, māt? —

— Mana roka ir darbā sarepējusi, pirksti stīvi un trīcoši, vai mans dēls varēs izlasīt manu rakstu, es bailojos. Lēnītēm es velku burtu pie burta, raugies, te stāv rakstīts — šī sēta, lauki, pļavas un aparas gaida tevi, mans dēls, un sāk nīkt bez saimnieka roku un nenes bagātu ražu. Mums tevis trūkst. Tavs jaunais brālis kāpj vakaros pakalnā, vēro balto lielceļu un gaida tevi. Nāc, dēls, atslīen zobenu pie goda krēsla, lai stāv mierā, līdz jaunais brālis nāks vīra gados. Nāc, dēls, lai manas vecās acis aizredz tevi dzīvu pēc cīņas un zina mūsu dzimto zemi brīvotu zem saules. Bet ja tev vēl jākarō, tad esi vīrs pats pirmais cīņā, līdz galam — ir tikai viena nāve vienā mūžā, un to būs godam mirt. — Es ticu dēls, Dievs tevi sargās. Viņš neiznīdēs jūsu pulku, un dziedādami mājās nāksit drīz. — Tā tam būs būt, mana sirds to gaiši mana, meit.

Mātes acīs atmaiga redzīgs smails. Šķita, tās, tālumā saskatījušas, pazīna meklēto un glāstīja svētīdamas. Aiz loga aizmīga vējš. Sika un droša liesma gaismoja gala kambari un ticētājas domas.

* *

Bija Jāņu laiks, un pļavas ziedēja, zeme zaļoja, ārs plauka. Dieva pasaule bija krāšņa kā allaž, kad saule stāv augstajā debesu kalnā. Atradu zemu, aizaugušu ežmalas taku un bridu pa to gar leknā dābola malu uz viņu sētu.

Viņu māte sēdēja uz klētspriekšas akmeņa aiz ozola zaru nastas, aiz baltā dābola un zilgalvišu klēpja, un pīna vainagu. Viņa dudinjāja savā nodabā un manis ne-

A. Annusa glezna

manīja. Es pienācu gluži klātu un redzēju, ka novīto vainagu bija vesela kaudze.

— Jānim, manam lielajam dēlam! Jānītim, manam dēla dēlam! Jāņa sievai un mātei, manai vedeklai! Jāņa meitām un māsiņām! — viņa skaitīja.

— Dievs palīdz! — es teicu.

Viņa vērās mani acīm no citas pasaules. Pazīna, atņēma dievpalīgu un vedināja sesties.

— Rītā Jāņi, — viņa smaidīja, — viņu saviem bērniem vainagus, sieru sasēju jau šorīt. Kas zina, varbūt atnāks šovakar. Jāsagaida. —

Dievs zina, kādā tālā krievu zemes pusē klīda viņas dzimta, domāju.

— Pērnā rudenī noadīju visiem pieciem cimds, gaidīju ziemā pārņākam. Nesagaidīju.

— Pārņāks, māt, — es sacīju un domās redzēju daudzās mūsu zemes sētās vījamo vainagu pulku moku ceļa gājējiem. Līdz debesu spraišiem celtos Jāņu vainagu kalns, ja tos saliktu vienuviet, blakus aizkurot sārtu. Dievs to redzētu un pašķirtu viņu ceļus mājup, rūsaī līdzīgi manī noplaiksnīja cerība.

— Un kaut man Dievs vēl dotu trejdeviņus Zāņu vakarus, es vītu un vītu un nepiekustu vīt saviem bērniem Jāņu vainagus. Ne es acis izskatīšu ceļu vērodama, ne es piekusišu viņus gaidīt.

— Kas tiek gaidīti, tie nav miruši, māt.

Jau trešo vasaru vīta pieci vainagi klēti. Jau trešo vasaru bērni vadīja svešumā. Dievs, nelieci savai saulei ilgi kavēties, jo ir Jāņu nakts, un daudz acis gaida to uzlecot.

* *

Rudenīgi skaidras debesis vāzās pār zemi. Raža nāca šķūņos, nāca klētīs un brieda vēl tūrumos. Zirņu laukā vēzijās kalsnēja plāvēja. Viņas izkopts asināšana spalgi atbalsojās upmalas vīksnās. Tad viņa atkal plāva, un es pienākusi gaidīju, kad viņa mani ieraudzīs. Bet viņa nevēroja apkārtni un aizplāvusi vālu pāri laukam, nostājās iegrimdama sevī. Es uzbildu:

— Vai tu piekusi, māt?

— Ne. Darbs dara labu, — viņa atbildēja.

— Ko tu domā, māt? — es izjēmu izkapti no viņas rokām, un mēs apsēdamies ežmalā.

— Par dzīvi domāju. Par savu vīru, kas krita viņos nemiēra laikos. Es pati viņu mirušu pārvedu mājās, un mēs ar vīramāti viņu apkopām un saģērbām, lai guldītu. Un kad viņš apklusis uz mūžu gulēja savā kambarī, ienāca vīramāte un salika rokas: „Dēliņ, dēliņ! Kā saulīti tevi izvadīju, kā saulīti tevi sagaidīju — kur tu esi aizgājis, dēliņ? — Viņa runāja un slaucīja vecās acis. Es stāvēju ar viņu un sajutu jaunas dzīvības pukstus zem sirds. Un es nesalūzu sāpēs pēc aizgājēja.

— Nu tu viena pļauj savu lauku. Kur ir tavs dēls, māt? —

— Mans dēls izauga liels un apņēma sievu sev pa prātam. Viņš bija laimīgs. Bet viņš bija kaļavīrs un nevaldams cēlās, lai padzītu ienaidniekus no mūsu zemes. Un viņš nepārņāca vairs. Viņa jaunā sieva ilgi raudāja. Bet viņa neizsamāsa, jo sajuta jaunas dzīvības pukstus zem savas sirds.

— Tavs dēls bija īstens vīrs. Kam tu raudi, māt?

— Es nezīnu, kam lai es raudu rūgtāk, ko lai zēloju vairāk: dēlu, kas krita kaļavīra laukā un tika apglabāts ar kaļavīra godu blakus cīņas biedriem, vai tos nabaga kaimiņus, kurus līdz ar maziem bērniem necīvēki aizveda uz krievu zemi posta dzīvei? Raugies, viņu namu un laukus plicina sveši ļaudis.

Māte noslaucīja asaras asā dehnā un cēlās. Es lūkoju izkapti paturēt savās rokās. Es gribēju līdzēt viņai darbā.

— Nē, darbu es tev neatdošu, meit. Tas mani uztur dzīvu vēl šo baltu dienu, — viņa sacīja.

Es sastapu viņas acis. Pār mani nolaidās viņas spēka svētība. Es pateicos un gāju. Pakalnē es atskatījos uz vientuļo strādnieci, kas bija uzticīgākā sava Dieva laukā.

Āgr. B. RADZIŅŠ

MUSU ziemeļu vasara ir samērā īsa un ziema gara. Vasaru mēs strādājam no saules līdz saulei, un tad vēl nepietiek laika visus darbus padarīt. Ziemu, kad laukus klāj sniegs, īsajā dienā paveikti visi darbi un gaļie vakari atliek brīvi.

Senos laikos saime vakaros sapulcējās lielajā kambarī, kāds no viriešiem uzraudzīja skalu uguni, citi gatavoja un laboja zirgu lietas, saimniecības piederumus un darba rīkus. Bieži vien sanāca arī kaimiņi un tad pārrunāja jaunākos notikumus, stāstīja stāstus, minēja mīklas, smējās par anekdotiem un dziedāja dziesmas. Šis sanāksmes tad arī sauca par vakarēšanām. Vakarešanās laudis patikami pavadīja laiku, uzturēja draudzību ar kaimiņiem, tur satikās jauni laudis un tautas zināšanas un gara mantas tika pārnestas no paaudzes uz paaudzi.

Pagāja laiki un daudz kas lauku dzīvē mainījās. Līdz ar „pilsētas kultūras” iespiešanos, ar kapiem un bēgļu gaitām vakarešana tika aizmirsta. Vienīgi vecie laudis vēl zināja stāstīt par tikamām un nozīmīgām stundām viņu dzīvē, kuļas tie pavadījuši vakarēšanās. Tikai dažus gadus pirms šā otrā pasaules kara, kad par jaunu uzplauka dažs labs sens latviešu tikums un paraža, lauksaimniecības biedrības atkal atjaunoja vakarēšanas.

Protams, seno vakarēšanu pie skalu uguns atjaunot nevarēja, bija jārada jauns, mūsu laikam piemērots veids. Tomēr ne vienmēr šis jaunais veids ir pareizs un pieņemams. Tā, piemēram, referāta vakars lielajā biedrības nama vai skolas zālē ar 200—500 klausītājiem, kas sēž rindās saliktos krēslos vai solos, un pēc tam sekojošais mielasts nav vakarēšana, bet gan izrikojums. Arī ja kādās mājās vai biedrības namā pie bagāti klātiem galdiem laudis dažas stundas kavējas dziesmās un runās, tad tā arī nav vakarēšana, bet viesības.

Vakarēšana tagadnes izpratnē ir tuvāku kaimiņu sanāksme kādās lauku mājās, kur piedalās 20—50 cilvēku, lai noklausītos kādu priekšlasījumu un priekšnesumus, kā arī kopīgi ieturētu vakariņas, padziedātu un patikami pavadītu laiku. Vakarēšanas sarīkot vajadzētu uzņemties lauksaimniecības biedrībai, un būtu vēlams, lai tur piedalītos kāds valdes loceklis vai sekcijas vadītājs. Vakarēšanas var rīkot vairākās pagasta vietās, sadalot pagastu vakarēšanas rajonus. Katrā rajonā mēnesī nevajadzētu rīkot vairāk par 1—2 vakarēšanām, jo biežāk rīkotas vakarēšanas paliek pārāk ikdienišķas un apnīk. Visizdevīgākais laiks vakarēšanām ir sestdienas un svētdienas. Rīkotājiem vakarēšana jāizziņo ar apkār-

rakstu, vai arī ar rakstveida ielūgumu, paziņojot arī programmu. Uz vakarēšanu ieteicams uzaicināt kādu agronomiskās palīdzības darbinieku: rajona agronomu, lopkopības instruktoru, mājturības, biškopības, dārzkopības vai kādu citu inspektoru, vai arī vietējās lauksaimniecības biedrības instruktoru-techniķi ar kādu referātu par interesantu, vietējos apstākļos svarīgu tematu. Šo referātu vēlams papildināt ar kādu stāvēlīmu vai demonstrējumu. Ievērojot nelielu dalībnieku skaitu, sevišķi liela vēriba piegriežama pārrunām.

Referāta vietā var arī kopīgi strādāt, adot, šujot vai gatavojot paciņas frontei, tāpat gatavojot mantas kādai labdarības loterijai vai vakaram. Šo mantu gatavošanu gan vajadzētu organizēt saziņā ar pagasta lauksaimniecības biedrības mājturības sekciju.

Vakarēšanu ieteicams sarīkot mājās lielākajā istabā. Telpām jābūt tik siltām, lai varētu uzturēties bez virsdrēbēm; pārāk siltās telpās klausītāji bieži kļūst miegaini. Arī par ventilāciju jāpadomā. Lampu vislabāk pakārt pie griestiem, lai telpa būtu vienmērīgi apgaismota; ja tas nav iespējams, lampiņa jānoliek uz lektora galda, lai tas varētu redzēt kasīt un viņa seju klausītāji varētu saskatīt. Sēdekļus (pēc iespējas ar atzveitnēm, lai būtu ērtāk sēdēt) vislabāk novietot gar sienām istabai, atstājot vienā galā vietu lektoram. Vēl patīkamāk, ja var apsēsties pie kamīna vai degošas lielas maizes krāns. Galdus ienest un uzklāt vajadzētu tikai tad, kad priekšlasījums un priekšnesumi beigušies, jo sēžot pie galda ēšana traucē referātu un pārrunas. Lai netērētu lieki laiku, galdus var klāt blakus telpās. Ja referāti pārāk speciāli un interesē tikai vienu grupu, piemēram, lauksaimniekus, tad lauksaimnieces varētu sapulcēties citās telpās un pārrunāt savu tematu, bet uz pārējiem priekšnesumiem visi atkal sarastos kopā. Vairāk par vienu lektoru agronomiskos vai mājturības jautājumos vienā vakarā nevajadzētu aicināt, jo tad referāti var ievilkties un vajadzīgos tematus nevar labi pārrunāt. Labāk tad vakarēšanas sarīko biežāk.

Pēc priekšlasījuma var nodziedāt kādas dziesmas, vai vietējais orķestris, dubultkvartets vai koris varētu uzstāties ar priekšnesumiem. Bez mūzikāliem priekšnesumiem var arī nolasīt kādu prozas gabaliņu vai nodeklamēt kādu dzeju. To būtu vēlams saistīt ar kāda skolotāja vai kāda kultūrālās sekcijas dalībnieka mazu paskaidrojumu vai referātu. Referāts var būt arī par kultūrāliem vai sociāliem tematiem,

kā: par mājas izdaiļošanu, gleznām un gleznu reprodukcijām, vecāku un bērnu attiecībām, ģimeni, vai var pārrunāt arī dzīvi citās zemēs.

Referātiem nevajadzētu ilgt vairāk par 20—30 minūtēm, izņēmuma gadījumos 45 minūtes. Pēc priekšnesumiem sekoju vakariņas, un pēc tam jaunie laudis varētu iet rotājās un vecākie nogrupēties atsevišķi patērēt vai citādi pakavēt sev laiku. Vakaru der nobeigt ar dažām kopīgām dziesmām.

Vakarēšanu organizējot, vispirms jāuzmet programma.

Piemēram: plkst. 17—18 viesu ierašanās; 18—18.30 lopkopības instruktora priekšlasījums „Kas darāms lopkopības pacelšanā mūsu pagastā”; 18.30—19 pārrunas; 19—19.15 dubultkvarteta dziesmas, 19.15—19.40 skolotāja referāts: „Aspazija kā dzejniece un rakstniece”; 19.40—20 Aspazijas dzejoļu deklamācija; 20—20.15 vijoles solo; 20.30—21 vakariņas; 21—22 dziesmas, rotaļas, mīklas; 22.10 braukšana mājās.

Vienam jāuzņemas vakara vadītāja loma un jāraugās, lai viss noritētu pēc programmas, jāatklāj vakars, jāiepazīstas ar referāta lasītāju un citiem, kas uzstājas, jāvada pārrunas, ja to nedara lektors un ja kāds grib būt pārgudrs, tam asprātīgi jāatbild. Jāraugās, lai programma neievilkto un lai visi ievērotu laiku. Ik pēc divām stundām jātaisā mazs pārtraukums, lai klātesošie pārē nepagurtu. Vadītājam arī pie galda jāvada dziedāšana un beigās jāpaziņo, kuļās mājās nākošo reizi notiks vakarēšana. Namatēvam ar namatēvi jānosagaida viesi un jārūpējas par omulību, viņi arī nosaka kārtību pie galda. Labi būtu, ja vakara vadītāja pienākumus varētu uzņemties namatēvs.

Vakarēšanas izdošanās lielā mērā atkarīga no namatēves, un tai parasti arī jāiznes vakara rīkošanas lielākais smagums. Nevienai namatēvei nav jābaidās, ka viņas māja par vienkāršu. Vienkāršas mājas un sīrsnīgi laudis viesiem labāk paliks nekā bagātas mājas ar iedomīgiem laudim. Kaja laikā nevajadzētu pārspīlēt ar viesu uzņemšanu, vienkāršas vakariņas ar glāzi tējas un maizītēm pietiks. Saimniecēm nav jācensas vienai otru pārspēt. Tas sagādātu lielas rūpes un atbaidītu lielu daļu namatēves aicināt savās mājās uz vakarēšanu. Dažreiz ēšanas jautājumu var atrisināt, rīkojot groziņu vakaru.

Vakarēšanām ir liela nozīme kaimiņu savstarpējā tuvināšanā un, pareizi organizējot, arī tautas izglītības un zināšanu veicināšanā, kā arī sabiedriskās dzīves celšanā.

ILONA LEIMANE VADĀTĀJS ROMANS

O. Ābelītes viņete un ilustrācija

(7. turpinājums.)

„Ceturtdien,” viņa teica, uztraukumu un sajūsmu valdīdama. Tad tā sniedza māksliniekam roku un mudīgiem soļiem steigās uz Tempļa kafējnicu. Modes apskati viņa tagad jau bija nokavējusi. Ar Babānu tērējot, laiks bija aizsteidzies kā sprižu metējs.

— Kāda liktenīga diena, — viņa nodomāja, un pēkšņi viņai prātā ienāca Audulas vārds: cilvēks meklē kaut ko, kas skurbinātu viņa jūtas. Tagad arī viņa šo sajūtu pazina. Tā viņu padarīja par daudziem gadiem jaunāku. Viņai šķita diezgan ērti tādā pacilatā garstāvoklī doties uz kafējnicu un cienīgi sēdēt pretī vecajai Vārpas kundzei. Kopš tā bija atvadījies no Babāna, tai līkās, it kā tā ietu pretim kādam spīdumam un nāktu tam arvien tuvāk un tuvāk...

„Dzelmes kundze, jūs izskatāties ļoti uztraukta. Tāda pietvikusi, sasarkusi,” ziņkārigi taujāja Vārpas kundze.

Uzrunātā neko neatbildēja. Izklaidīgi tā raudzījās apkārt, nevarēdama atmulst no pirmatējā uzbudinājuma. Domas griežas kā ūdens mutulī iemestas lapas, kas nespēj ietikt istajā tecējumā. Bet tad viņa saņēmas un teica:

„Ak, nekas, tas tikai tāpat vien.”

„Varbūt jums atgadījies kaut kas nepatīkams?” neatlaidās Vārpas kundze. „Varbūt kāda sadursme ar vīru? Neļaujoties man, es esmu vecāka un dzīvē vairāk ko pieredzējusi. Vai tad nav zināms, kādi tagad vīrieši. Nav neviena tāda, kas nebūtu sargāms. Stūķu un niķu visiem galvas pilnas... Sacīsim, tas pats mans vecais. Ja nebūtu acis turējusi, diez kas tad būtu iznācis...”

Dzelmes kundze sakustējās, it kā taisīdamās ko iebilst, bet Vārpas kundzes vārdu plūdi nebija apturami.

„Redziet, man šai lietā ir savi paņēmieni. No tiem es nekad neesmu atkāpusies. Nekad es neesmu pēmusi jaunus un glītas kalpones, tāpat nekad neesmu aicinājusi mājā skaistas draudzenes, bet galvenais — esmu savu veco visnotaļ glābusi no pavedīgiem piemēriem. Un to es daru tā: nevedu vīru nekad uz tādām teātra izrādēm, kur kāds vecis apprec jaunu sievu, noslēpju arī tādus žurnālus un laikrakstus, kur nobildēti šādi nevienādi pāri. Bet ja nu tie tomēr kādreiz uz galda pagadās, tad jauno sievu ar zīmuli sabādu līdz nepazīšanai.”

Te Vārpas kundze ievilkā gaŗāku elpu.

Dzelmes kundze šo mirkli izlietoja un ātri piecēlās. Vārpas kundzes pamācības viņai derdzās. Viņai gar tām nebija nekāda daļība. Atvadījies no vecās dāmas, viņa laimīga un pacilatā steigās uz māju.

Dzīvokļa gaitenī viņa sadūrās ar vīru. Strauji paskriedama gaŗāku, viņa tam uzmeta šķelmīga moŗuma pilnu smaŗdu.

VI

Bija uzkritis pirmais sniegs. Zilbainā gaisma vizma, auksti mirdzēdama, plētās pār sasaluŗo zemi.

Audula stāvēja pie loga un skatījās laukā uz ielu. Šādu ziemas ainavu viņa sen

nebija redzējusi. Zeme, koki, namu jumti un gulēja pasesuŗies zem vienas baltas vilaines. Tas bija skaists skats. To viņa atzina, kaut gan pati pašreiz nemaz nebija visai labā garstāvoklī.

Kādēļ ap viņu te istabā, te dzīvoklī, visā šai pilsētā valdīja tāds sastingums un miers? Kādēļ nekas nenotīka? Viņa taŗu bija pa galvu pa kaklu steigusies uz šejieni. Viņas sirds bija pārpīlna jūtu un brāŗmaina nemiera. Viņas pastiprinātā dzīves sajūta atka paspēcinātas izpausmes.

Audula smeldzes pilnām acīm vēroja retās gaisā virpuļojoŗas sniega pārslas. Tur bija kustība...

Tad pamazām viss pārmainījās — arī ainava aiz loga. Debesīs bija iezīmējusies maigi violeŗa svīŗa. Tās blāŗvie staru vizumī kāpa arvien augstāk un augstāk, līdz istabā kā smaŗks zīda pīŗvurs atritinājās krēsla. Gar sienām sāka riesties un augt tēlainas ēnas. Liesmiņas, kas ar ūaudīgām mēŗiem cēŗas un plēka no kamīnā gailējoŗām oŗlēm, nevarēja tās vairs ne aizdzīt, ne izklīdēt. Audula tīk tīkko varēja saredzēt pulksteņa ciparņieku, ko uz saviem spārņiem turēja roŗaina porcelāna Amors un Psiŗe. Bija daŗas minūtes pāri cēŗriem. Laīka vēŗ pietīka. Seŗos viņa gaidīja viesņŗu, kādu senu paziņu no skolas gadiem.

Audula atgāja no loga un gluŗi neapziņīgi piesēdās pie maza senlaīcīga sekretēŗa.

— Varbūt patiesi vajadzēŗu atkal sākt rakstīt, — viņa domāja, un viņai pēkšņi atgriezās prātā šārīta satīkŗšanās ar bijuŗo skolotāŗu un audzinātāŗu, pa daŗai prātnieku, pa daŗai mākslinieku. „Ideja, galvenais ir ideja,” viņš bija tai teicis. „un to es jums varu dot. Ja jūs gribēŗu rakstīŗšanā tā īsti izvēŗsties, tad es jums to varēŗu atklāŗ. Nav pareīzi, ja domā, ka pasaulē labākie un cīldenākie darbi jāatīdzina ar tādiem paŗiem, vai arī gudrākiem un mācītākiem cilvēkiem savs papildinājums jāatrod vēŗ gudrāŗā un izglītotāŗā. Nē, tas tā nav. Tur nav nekādas jēgas un nekā tāda, kas būŗu cīldināŗanas vēŗts. Tas būŗu tas pats, kas ārstam dziedīnāt veselu cilvēku. Vai tas kas seviŗķs, ja kāda skaīsta, gudra un apdāvināŗta sieviete atrod savu dzīves laīmi tāda pašā vīŗietī. Viņai vajadzēŗu sevi atdot un ziedoties labāŗ kādam neglītenim, pamaŗķim, paklīduŗam. Tas, lūŗ, tad būŗu kaut kas seviŗķs! Tā ir ideja! Apstrādāŗiet un izveidoŗiet to!”

Tā viņš tai bija noskakīŗjis priekŗšā un kā vēŗjs aizdrāŗies.

Ideja tieŗām neparasta, atzina Audula. Un lai arī tā kā spŗēģājoŗa liesmu ūautra vēŗsās pret pastāvoŗajiem uzskatiem, tajā tomēr bija kaut kas daimonīks un fascīnējoŗs.

Krēsla arvien vairāŗk un vairāŗk ietīstīŗja Audulu. Visī priekŗsmēŗi viņas acīs jau bija saplūduŗi vienā laīdā. Nezin kādēŗ, bet ūovakar viņai nepatīka spilgtā elektrības gaisma. Viņa paņēma sēŗskalīņus un aizdedzīnāja cēŗtraru ūuburniekā iespraustās sveces.

Trīsoŗa gaisma vijīgos lokos āŗi pāŗņīŗba pāŗi nelīelajai telpai un pāŗklāja ar dīvaīnu maīgumu īkvienas lietas cīetos apveīdus.

Audulu apņēma patīkams siltums un māŗjīgums. Rakstīŗ? Nē. Bija labi tāpat. Viņai pašreiz trīka gŗības un spēka satvert savas gaīstīgās domas. Līdzīgi tramīgam taurīņam, kas steīdzas no vienas puķes lakstīŗies ap oŗru, viņa domās vienubrīd bija te, bet oŗru jau kaut kur cītur. Tad arī domas viņu atstāja, un viņa vairs nesajuta ne sevi, ne savu apkāŗtni. Nekustīgi tā sēdēja pie galda un stīvu skatu raudzīŗās eŗveŗu gaismas blāŗzmainajā spīgoŗšanā.

„Vai drīkŗsta ietiet?” kāds, pavēŗis durvis, godbīŗīgi jautāja.

Audula satīrkās. Tā taŗu bija Deģa balss. Vai viņa būŗu bijusi iesnaudusies un sapņojusi? Kā noreībusi tā pielēca kājās un devās uz durvīm.

„Deģa kungs, jūs? Tieŗām pāŗsteīgums. Nemaz necerēŗu, ka jūs ūovakar atnāksīŗt. Cītreīz jūs man vienmēr esat iespriekŗ piezvanīŗjuŗi,” viņa jautājoŗi vēŗās Deģī, kas gluŗi apmulsīŗis sniedza viņai roku.

„Pīedodīŗt, lūdzu,” viņš klusi teica. „Laīkam esmu jūs īztraucēŗjis. Jūs pat nedzīrdēŗjāt manus klauvēŗienus.”

„Nē, pavisam nē. Esmu patiesi priecīga, ka atnācāŗt. Bīju tīkai drusku par tāŗu aizdomāŗjusies.”

„Kā tas saprotams, par tāŗu? Varbūt arī man būŗu atļauts zināŗ, ap ko pīnas un vijas jūsu domas?”

Deģis pāŗlaida Audulas augumam gaŗu un tīksmīgu skatu.

Audula mazdruscīņ apjuka. Deģis viņai ūovakar likās savādāŗks nekā cīŗam reizēm. Bet kādēŗ gan viņa nevarēja īzturēŗties pret viņu tāpat? Un, taīsnī visŗu lūkodamās, viņa tam pāŗgalvīgi sacīŗja:

„So noslēpumu varu jums atklāŗ: tās pīnas un vijas ap jums.”

„Ap mani?” Deģis netīcīgi brīnīŗjās. Tad, urbdamies ar acīm grīdā un it kā pats ar sevi sarunādamies, turpīnāja: „Diezgan savādi. Jāatzīstas, arī es ūodien tīku par jums daudz domāŗjis. Tādēŗ varbūt esmu ūeit ieradies.”

Te Audula skaŗi iesmēŗjās:

„Tas nu ir brīnumis! Tad jau mums abiem uzbrukusi vienāda likŗta. Kā nu īzpestīsimies no tās laukā?”

Deģa atzīŗšanās uz Audulas kakla bija likusi īdedgties sārŗiem plankumiem. Tomēr viņas balss skanēja aukstī un ledāīni, kad tā teica:

„Esmu pāŗliecīnāŗta, Deģa kungs, ka mūsu domas ir gāŗjuŗas daŗādōs virzienos.”

„Audula, vai jūsu smieklī būŗu ļaunā priekā smīetī? Domāŗu, ka to neesmu pēŗnīŗjis.”

Audula tūlīņ neatbīldēja. Deģa pašapziņīgie, kaut gan rūgtuma pilnīe vāŗdi viņu kaītīnāja.

„Var jau būt, Deģa kungs, ka jūs par sevi esat visai labās domās,” viņa vīpsnādamā nosacīŗja.

Deģis nobāŗa. Tad aŗī piegāja Audulai klāŗ, satvēŗa viņas rokas un, tās spīezdam, uztraukts cūkŗstēja:

„Sāp... Lōŗi sāp... Vai nē? Sāpes ir sāpes, vienalga, vai tās asas, vai dziļas un vīlcīgas...”

Audula nepaguva ne atģīsties, kad Deģis jau bija palāīdis to vajā no nostāŗjes pie kamīna. Dziļi elpodams, viņš neapziņīgi raudzīŗjās tīk tīkko plēnojoŗās oŗlēs. Rokās, kas nemīŗīgi taustīŗjās gar kamīna malu, viņš vēŗ juta Audulas auguma vijību. Uzmetīs tai slepu skatu un pamanīŗjis viņas smaŗkajos sejas vaībstos apjukumu, viņš noŗēŗoja savu pāŗsteīdzīgo īzturēŗšanos.

AR Aspazijas nāvi latviešu tauta zaudējusi vienu no savām pirmā lieluma personībām. Latviešu literatūras vēsturē aizvērusies pēdējā lappuse veselam laikmetam, kurā bez viņas darbojušies vēl tādi ģeniāli garī kā Veidenbaums, Poruks, Rainis, Blaumanis, Brigadere. Rimusi vētrains sieviete, ciniņtāja, kuņas centieni latviešu sabiedriskajā un nacionālpolitiskajā dzīvē ieguvuši vēsturisku nozīmi.

Aspazijas mūžs pārsniedza 75 gadus. Šādā vecumā nav retums, ka dzejnieka talants kļūst senils un netiek vairs pakļauts gaumīga prāta kontrolei. Par Aspaziju to nevar teikt. Viņas mākslinieciskais talants brieda un veidojās līdz pašiem pēdējiem gadiem, sagādādams vienu pārsteigumu pēc otra. Tas liecina par sevišķām iedzīmtām spējām un apskauzamu dzejas skolu. Un mēs zinām, ka jau agrā jaunībā Aspazijas dzejas skolu veidojušas Eiropas literatūras labākās tradīcijas, īpaši vācu klasicisms.

Aspazija ienāca latviešu literatūrā pagājušā gadsimta 80. un 90. gadu maiņā. Tas bija laiks, kad notika izšķirīgā cīņa starp tautiskā romantisma norieta pogrurumu un reālisma uzplūdiem, Raksturīgi, ka jau darbības sākumā Aspazija savā personā apvienoja abu strāvu pazīmīgākos elementus. No tautiskā romantisma viņa pārņēma nacionālo mītu un tradīciju mīlestību, no jaunstrāvnieciskā reālisma — cīņas garu, kas ar bijušā un esošā pārvērtēšanu tiecas veidot savu īpašu sadzīves un daiļuma pasauli, kurā indivīda un tautas radītājs gars uzliesmotu neredzētā spožumā. Reālisms kā dzīves ikdienas kopija Aspazijai bija svešs un prefgs. Viņas ilgās allaž bijušas vērstas uz kādu iedomu pasauli, — „tur, kur gars ar garu jūtās satiekas, mūžam nebeidzama gaismas straume līst.” Un ja Aspazija liek mūža gaismas apmirdzētai dvēselei „dzīvi nedzīvot, bet tēlot,” tad sapratīsim to tā, ka cilvēka uzdevums pacelt savu un savas tautas ikdienu kādā augstākā tēlu pasaulē, kurā gaist pretīšķības starp indivīdu un sabiedrību, starp kārotu un iegūstamo, pat starp dzīvību un nāvi.

Visu ziemeļnieku tautu literatūrā lieli vārdi piederējuši sievietēm. Jo īpaši tas sakāms par latviešu literatūru. Bet ja mums tagad ir tik daudz dzejnieču un rakstnieču, tad pats galvenais nopelns pieder Aspazijai, kas ar savu ugunīgo talantu jau pašā sākumā izkaroja tik lielu slavu, ka radīja radikālu lūzumu sabiedrības ieskatos par sievieti kā radītāju mākslinieciskām.

„Kornēlij, tu nedrīksti par viņām runāt ar tādu nicināšanu,” stingri teica Audula. „Varbūt, ka viņu dzīves ir laimīgākas nekā mūsu abu kopā. Esmu pārliecināta, ka Anita to dara ar patiesu prieku un dedzību. Viņas abas ar Veltu droši vien mīl savus vīrus un ir tiem uzticīgas un labas draudzenes. Ar to jau vien ir daudz iegūts, ja apzinies, ka kādam esi vajadzīgs un neaizstājams.”

„Ak, Audula, tā kā tu runā, var runāt tikai tāds, kam vienmēr viss vedies kā pa laidīnu.”

„Nu, bet tu pati — Kornēlija Grieze, stāsti, kas ar tevi? Tu katrā ziņā būsi apmierināta un laimīga?”

Kornēlija apmūsa un sastostījās.

„Es?... Jā... es...” Tad, it kā sevī kaut ko apspiezdama, pārliecinoši teica: „Jā, es tie-

K. Neija zīmējums

ASPАЗIJA

Mūžības harmonija

Tu brīnišķīgi saldā harmonija,

Kas saskaņā ved skarbos akordus,

Kas krustus sedz ar zaļu lapu vijū,

Ņem arī man no krūīm dzeloņus,

Tu brīnišķīgi saldā harmonija.

Ak, stiepieties, jūs neredzamās rokas,

Kas katram vētras negaisam liek rīmt,

Kas jūņas pierēi izgludina krokas,

Ak, glābiet to, kas jau bij sācis grimt,

Ak, stiepieties jūs, neredzamās rokas.

Aud, harmonija, manu dzīves loku,

Aud atkal kopā to ar mūžību,

Ņem nogurušā spēlētāja roku,

Lai izvil stīgām beigu akordu,

Aud mani kopā, aud ar mūžību.

šām varu būt laimīga. Esmu daudz ko piedzīvojuši un pieredzējuši. Esmu daudz ceļojusi, daudz ievērojamu cilvēku sastapusi, esmu daudz mīlēta un apbrīnota. Jā, es esmu laimīga.”

Pēdējiem vārdiem tomēr bija mākslota pieskaņa, ko Audula skaidri sadzirdēja.

Ieticējusies savā iztēlē, Kornēlija vairs nevarēja apstāties:

„Vēl pērnvasar Kannās es pavadīju atvaļinājumu kopā ar pieciem karaļiem. Ak, kas tie gan bija par džentlmeņiem! Uzmaniģi līdz pēdējam sīkumam. Taisni prieks par tik brīnišķīgiem vīriešiem. Vindzoras hercogu pāris manis dēļ gandrīz vai sanīdās. Hercogs meta uz mani tik zibīgus skatus, ka hercogiene kļuva greisirdīga. Beidzot nabadzīte neizturēja un aizbrauca. Bet vai zini, ko tad darīju es? Katru dienu par pie-

ci un atdarīja vārtus uz to darbības lauku, kas viņai līdz tam laikam tika uzskatīts kā nepiemērots. — Bet neviens cits nav arī devis tādu darbus kā Aspazija, kuļos tik spriegā izteiksmē būtu parādīta un sludināta latviešu sievietes gara cīņa par savu suverēnitāti. Gandrīz visas viņas lugas vēltas tieši šādai idejai. No tām literārā ziņā vēl nepietiekami novērtētas Aspazija, Zaļa ligava un Madlienas baznīcas torņa cēlējs ar visbrīnišķīgākajām dzejas vārsēm. Aspazijas sievietes, izcinādamas bieži vien nesamērīgo cīņu, upurē visu, ticēdamas, ka uzvara nāks ja ne šodien, tad rīt. Pumpurs un Rainis radījuši divus latviešu sieviešu pamattipu veidolus: Laimdotu un Spīdolu. Ja Brigadere mūsu literatūrā ir it kā Laimdota, tad Aspazija ar saviem darbiem pielīdzināma Spīdolai.

Nav otras dzejnieces, kas tik lielā mērā savā lirikā būtu izteikusi pati sevi kā Aspazija. Vairāki viņas dzejoļu krājumi veido tā saucamo lirisko autobiografiju. Bet šī sevis izteikšana nav sīkumaina tiksmiņāšanās gar citiem neinteresantu subjektīvo pārdzīvojumu pasauli, nē — tā ir lielas personības atklāsmē pārlaicīgos dzejas tēlos, kam lasītājos jāizraisa ilgās pēc veidošanās uz lielāku pilnību un cēlumu.

Dzeja ir māksla. Bet svētīgs tas dzejnieks, kas ar savu dzeju var būt tautas centiemu atbalstītājs. Aspazija vairāk nekā 50 gadu ar savu dzeju sekojusi latviešu tautas likteņiem. Gan viņas lugās, gan lirikā, neatkarīgi no sižeta, blakus indivīdam ar vispārcilvēciskām jūtām un kaislībām vienmēr stāvējis latvietis, kas liek klausīties nacionālos sirdspukstus. Līdz savai mūža pēdējām dienām Aspazijas domas vijušās ap dzimteni. Skaidru sirdi viņa paturēja arī boļševiku gadā, ar vīrišķīgu drosmi atvairīdama vilinājumus un draudus.

Aspazijas dzeja ir vētras un ugunu pilna. Pat mūža saulrietā vētra nebija pilnīgi rimusi, un zem gadu pelniem kvēloja karstas dzirkstis. Tagad beidzies viss, kas bijis laicīgs. Top teikts, ka mirušos pavada viņu darbi. Aspaziju pēdējā ceļā pavadīja viņas klasiskie dzejas tēli, kam nav lemta palikšana kapsētā, bet atgriešanās tautas vidū. Tie mums uzliek pienākumu būt savās sērās lepniem un dzīvot tā, lai mūsu darbi darītu krāšņu Latvijas zemi, kas tagad uzņēmusi kā savu daļu Aspazijas mirstīgās atliekas.

ciem frankiem es peldējos viņas zelta vannā. Tas tiešām bija viens sevišķs baudījums! Es visu laiku izjutu ap sevi vēsnojam viņas dārgās smaržas...”

Audula paraustīja plecus.

„Nesaprotu, kas tur tik sevišķs?” viņa vienaldzīgi teica. „Cilvēks paliek cilvēks. Augsta kārtā un zelta vanna cilvēkam vēl nekādu vērtību nepiešķir.”

Kornēlija saprata, ko Audula gribēja teikt. Viņa piesarka un iekoda lūpā. Viņa bija aizmirsusi, ka Audula nav viņas darba biedrene, kas ar apbrīnošanu un naiņu bērna ticību uzņēma katru viņas vārdu.

Tā veikli izdomāja kādu ieganstu un steidzīgi atvadījās.

Kad Audula bija palikusi viena, viņas domas atgriezās pie Deģa. Vai pēc šāvakara notikumiem viņš vairs nāks?

(Turpinājums sekos.)

Lelle

M. LIEPIŅA

KURAI meitenei Ziemsvētkos vai citās godībās gan sirsniņa neilgosies pēc lelles un kuņa māte gan labprāt šīs ilgas nepiepildīs! Un dibināti. Jo lelle nav tikai niekošanās, rotaļu priekšmets, bet svarīgs audzināšanas faktors. Bērna acis lelle ir viņa „bērns” vai biedrene, ģimenes loceklis, pie kuņa viņš var atdarināt savus piedzīvotos, novērotos vai ilgotos audzināšanas, kopšanas, ģērbšanās papēmienu. Droši var teikt, ka meitene, kas milēs savas lelles un būs rūpīga pret tām, tāda pati būs vēlāk pret saviem bērniem.

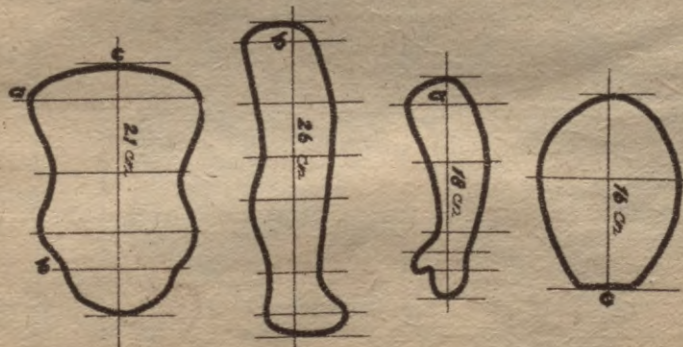
Miera laikos bija vienkārši. Iegāja veikalā un izmeklējās savai gaumei un kabatai piemērotu lelli. Dažas bija pat tik dārgas un neaizkaņamas, ka bērns tikai notālēm bijīgi drikstēja nolūkoties, bailēs, ka tik nesaburza vai krāšņā princese nenokrīt un nesadauza trauslo porcelāna galviņu ar aizveramām actiņām.

Bieži vien taisni vienkāršākās un vecākās, reizēm pat pašu savistītās „lupatu lelles” ir vismīlākās, jo bērns skatās ar savas dantīgās fantazijas acīm.

Arī kaļa laikos un apstākļos mātes ar labu gribu var savu meitiņu iepriecināt ar paštaisītu lelli. Varbūt dažai labai būs pat uzglabājusies kāda lelles galviņa, kurai var pagatavot ķermeni un apģērbu. Paštaisītu galviņu var pagatavot vai nu vienkārši sašujot divus ieapaļus drēbes gabalus, apgrieztus piestampājot stingri ar zāģu skaidām, uz vienas puses izkrāsojot seju un otrā pusē — pakausi — piešujot matus — linus vai dzijas. Krāsošanai labākas un izturīgākas būtu eļļas krāsas, bet ja tādu nav, tad izpalīdzas ar ūdens krāsām vai krītiem. Ar eļļas vai ūdens krāsām krāsojot jāievēro, ka tālāk var krāsot tikai tad, kad pirmā krāsa nožuvusi. Krāso papriekšu seju un vaigus, tad — nožūstot — acu baltumus, zilumus un vēlāk zilītes, skropstas, uzacis, lūpas. Smalkāk izveidot galviņu mājas apstākļos var no vates, stingri savīstot apaļu kamolu un uzveidojot izciļņus — vai nu piešujot vai pielīmējot — degunu, vaigus, pieri un zodu. Beigās tam pārstiepj vai pārlīmē pāri rožainu vai baltu triko, izkrāso un piešuj matus. Līdzīgā veidā var rīkoties arī ar smalki saplucinātu papīru, ko saslapina un izveido ar klīsteri.

Pieliktie zīmējumi dod ķermeņa un galvas piegrieztnu schēmu. Pirmais lielums dod 50 cm garu un otrs 28 cm garu lelli. Lellei izgriez 2 ķermeņa, 4 kāju un 4 roku gabalus. Sašuj pa pāriem kopā un apgriez apkārt. Rocīpām vēl izveido plaukstas: iebāz kārtiņu vates un nošuj pirkstiņus. Tad ar zāģu skaidām stingri

piebāz ķermeni, locekļus un galvu, augšējos galus beigās ielokot un stingri nošujot. Galvai resp. kakliņam apakšā iesuj apaļu kartona un pāri drēbes ripiņu. Tad ar stiepli un mazām kartona ripiņām piemontē locekļus pie ķermeņa. To izdara tā: stiepli ņem tik garu, ka to var izdurt cauri ķermenim un abām rokām (a) resp. kājām (b) tā, lai abos galos, roku vai kāju āmpusē var vēl uzvērt kartona ripiņas un stiepli atliekt. Beigās stieples galiem un ripiņām pārlīmē pāri apaļu audekla ripu. Ja nav stieples un attiecīgo knaiņļu, var izlīdzēt ar vienkāršāk. Tad rokas un kājas nepiebāz ar skaidām līdz pašai augšai, bet atstāj 2—3 cm augšā tukšus. Nošuj šķērsām, lai locekļa piestampātā daļa būtu stingri norobežota, tad atlikušo tukšo daļu malās ieliec uz iekšu trīsstūri, nošuj, pēc tam augšējo stūri, stingri piešuj plecu un gūžu vietās a un b. Ja ķermenis šūts no balta audekla, tad var nokrāsot maigi rožainā krāsā ar sarkanu zīdapaīru krāsotā ūdenī. Kad ķermenis tik tālu gatavs un galva piesūta, tad atliek lelli vienīgi apģērbt, ko katrs var darīt pēc savas gaumes un ar tiem līdzekļiem, kas rocībā. Jo bērnišķīgāka un priecīgi vienkāršāka būs lelle, jo viņa būs mīļāka un audzināka, tā ka sejas krāsojot nemaz nav jātiecas pēc mākslīgi grimētām acīm un mondēni valšķīgas sejas izteiksmes.

Adīta daļa

A. MAURĪNA

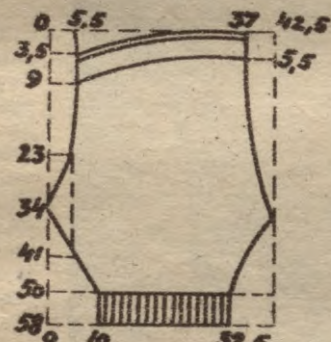
SIEVIEŠU BIKSES

Materiāls 200—250 g vilnas dzijas.
Bikses (3. attēls) ada vispirms pagatavojot piegrieztni dabiskā lielumā. Uzmet 135 cilpiņas. Priekš muguras daļas pagarināšanas pieaudzina 90. rindas beigās 1 cilpiņu. Pieaudzina 9 reizes ik pēc katrām 14 kārtām. Kad I daļa noadīta, rindas sākumā norauc 40 cilpiņas un otras rindas sākumā 70 cilpiņas. Tad ada no 35. cilp. vidējo četrstūri. Pēc četrstūra noadīšanas, rindas sākumā uzmet 60 cilpiņas un beigās 40 cilpiņas. Muguras daļas pagarinājumam cilpiņas pieaudzina līdzīgi I daļai. Bikšu augšējo daļu un galus noslēdz līdzīgi bērna biksēm.

Sieviešu bikses

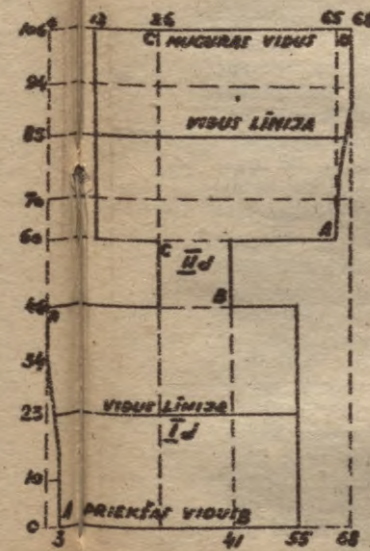
Materiāls 100—150 g vienkārtīgas vai smalkas divkārtīgas dzijas.

1. un 2. att. bikses adītas, turoties pie piegrieztnes (skat. zīmējumu). 1. att. galos un augšējā noslēgumā veidota divkārtīga maliņa ar robiņiem. Robu adīšana līdzīga kā kreklam. Pēc tam stība gaios ada caurumotu rakstu līdzīgi kreklam (uzmestam cilp. skaitam jādalās ar seši). 2. att. biksītes adītas caurumotā rakstā (1. zīm.). Vispirms noada pēc piegrieztnes divus stībus gabalus, tad saada kopā. Pēc tam ada bikšu galus un jostīņu ar smalkākām adatām 1 cilp. no labās, 1 no kreisās puses. Augšās daļās veido lentītes ievēršanai robiņus līdzīgi bērna biksītēm.

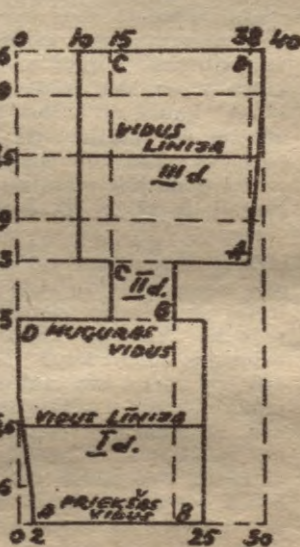

1—2

Rakstā pārskaitļa kārtas (2, 4, 6 u. t. t.) jāada labās puses adījumā. Raksts jālasa ar bultiņu norādītā virzienā.

3

Bērna bikšu piegrieztne

SIEVIEŠU KREKLA ADĪŠANA

Materiāls 100 g vienkārtīgas vai divkārtīgas vilnas dzijas.

1. att. redzamais kreklis adīts no labās puses, priekšā veidojot caurumotu rakstu. Ja valkātājai krūšu apmērs 90—95 cm, tad apmēram jāuzmet 324 cilpiņas. Cilpiņu skaitam jādalās ar seši, citādi caurumotais raksts neveidosies pareizi.

Kreklu sāk adīt no augšējās malas. Lai veidotu robiņus gar malu, devīto rindu ada šādi: apmet ap adatu, divas cilpas saada kopā u. t. t. 19. rindā pieada adījuma cilpiņām uzmetuma malu klāt. Tad maliņa veidojas divkārtīga. Sākot rakstu adīt, sadala cilpiņas, ņemot uz pirmajām divām adatām 84 cilpiņas uz katru (priekšai), un uz otrām divām 78 cilpiņas uz katru adatu. Pēc tam ada caurumotu rakstu pēc zīmējuma (2. zīm.). Raksts atkārtots visapkārt 54 reizes. Pēc tam rakstu veido tikai priekšā. Kad raksts izadīts, katrā sestajā

kārtā norauc, pēc otrās cilpiņas 1. un 3. adatas sākumā un pirms pēdējās cilpiņas 2. un 4. adatas beigās. Rāukšanu atkārto 11 reizes (pēc katrām sešām kārtām, iepriekš aprakstītā kārtībā). Tad ada jostas vietā 60 kārtas — 2 cilpiņas no kreisās, 2 no labās puses. Lai piedotu kreklam formu, katrā 12. kārtā pieaudzina, tādā pašā kārtībā kā sākumā noraucām. Pieaudzināšanu atkārto 11 reizes. Tad ada bez pieaudzināšanas kreklu vēlamā garumā.

Līdzīgi adīts arī kreklis 2. att. Se kreklu sāk adīt no apakšējās malas un ada caurumotā rakstā pēc dotā zīmējuma. Pieaudzināšanu un noraukšanu veido līdzīgi. Ja kreklu grūb isāku, tad starp pieaudzinājumiem un norāvumiem neada tik daudz starpkārtu. Iesākot adīt, ada dažas kārtas 1 cilpiņu no labās, 1 no kreisās puses, pēc tam veido rakstu. Augšējo daļu noslēdz, adījuma cilpiņas satamborējot, lai maliņa būtu stingrāka.

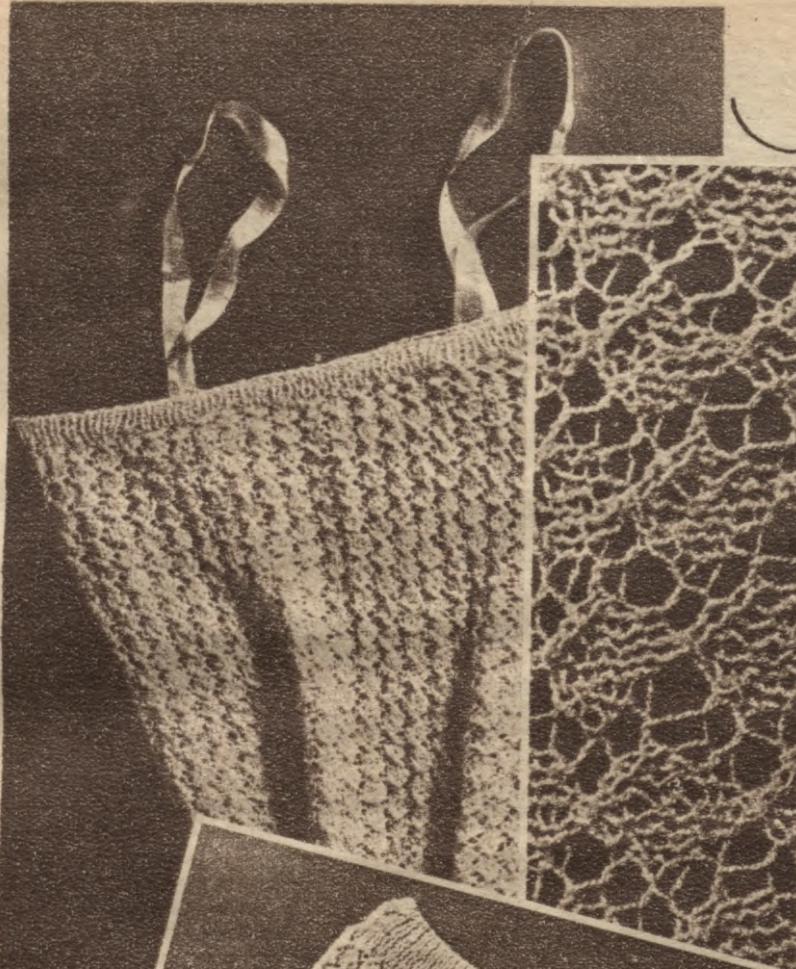
BĒRNA BIKSĪTES

Materiāls 90 g divkārtīgas vilnas dzijas. Pirms biksīšu adīšanas jāuzzīmē piegrieztne dabiskā lielumā (skat. zīmējumu). Biksītes sāk adīt no AB līnijas.

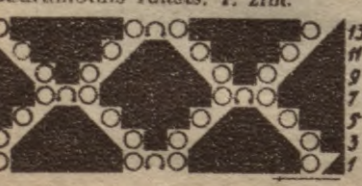
Uzmet apmēram 73 cilpiņas (cilp. skaits mainīsies atkarā no dzijas rupjuma). Stāvu ada ar rupjākām adatām (piem., kauļa 3. nr. vai metalla 2,5 nr.), bet bikšu galus un augšās daļas noslēgumu ar smalkākām. Apmēram pēc 45 kārtām piegrieztnes kreisajā malā pieaudzina cilp., lai izveidotu mugurdaļas pagarinājumu. Vienu cilpu malā pieaudzina devīpās adījuma kārtās. Starp katru pieaudzinājuma kārtu ada desmit starpkārtas. Tālāk ada, piemērojot piegrieztni.

Kad noadīta I daļa vajadzīgā garumā, sākot jauno kārtu, norauc 13 cilpiņas, adot atpakaļ, norauc 44 cilpiņas. Paliel cilpiņu skaits, kas veido vidējo četrstūri (II daļu). Sākot III daļu, uzmet sākumā 44 cilpiņas un rindas galā 13 cilpiņas. Lai izveidotu muguras garāko daļu, cilpiņas jāpieaudzina līdzīgi kā pirmajā daļā. Kad trešais gabals noadīts, biksītes jāsaliek ar atzīmētiem punktiem kopā (lai B sakrīt ar B, A ar A). Tad saada atsevišķās daļas kopā.

Bikšu galos pieada sviķeljaino adījumu: 2 cilpiņas no labās, 2—no kreisās puses. Ada ar smalkākām adatām. Ada apmēram 15 kārtas. Augšējo bikšu jostu arī ada sviķeljainā adījumā 16 kārtas. Lai būtu caurumiņi, kur ievērt lentīti vai gumiju, tad, 17. kārtu adot, apmet ap adatu, divas no kreisās puses saada kopā, divas no labās puses izada, apmet u. t. t. Pēc šīs kārtas izada vēl trīs kārtas sviķeljainā adījumā.

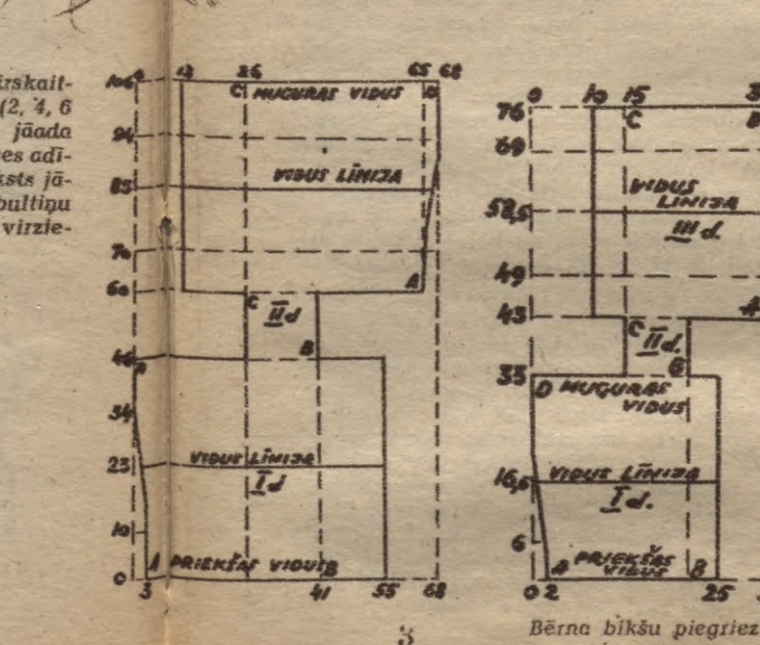

Caurumotais raksts. 1. zīm.

Caurumotais raksts. 2. zīm.

- labiski izadīt cilp.
- apmeti ap adatu
- norauc saadot
- norauc pārceļot
- 3 cilp. suadīt kopā, 1 cilp. nocelt bez adīšanas, 2 saada un nocelto paceļ pāri saadītam

SKAISTAI PARAŽAI — SKAISTU APKĀRTNI!

M. SMITE

*Še nāciet, ciema meitas,
Vakariņu vakarēt,
Se skaliņi gaiši dega,
Se bij silta istabiņa.*

au kopš simtiem gadu latviete, aicinādama pie sevis vakarēt, ir domājusi un rūpējusies par piemērotu istabu un piemērotiem darba apstākļiem. Labākā telpa ar sevišķu greznumu — dēļu grīdu, kurināta ar liepu malku un gaiši apgaismota ar skaliem vai svecēm, gaidīja vakarētājus. Telpai bijis jābūt tīrai un kārtīgai, ne tur drikstēja būt dūmu, ne arī mētāties pabeņķē skangali. Tagad mums šīs lietas liekas pašas par sevi saprotamas. Kas tagad ir dēļu grīda vai sveču gaismas, kad klonu jau esam gandrīz aizmirsuši un gaismu bieži vien dod elektrības Un tomēr viena vai otra lieta atradīsies katrā mājā, kas pārdomājama un nokārtrojama pirms vakarēšanas.

Vispirms izraugāma pareizā telpa. Pārāk plašās telpās mazs vakarētāju pulciņš nejutīsies labi. Bez tam nepareizi būtu vakarēšanu iekārtot telpā, kur nedrīkstētu uz grīdas nobirt ne spalvis, ne diega gals. Vakaretiņiem šādu pārmērīgu piesardzību vispirms jau būs grūti ievērot, un otrkārt, tādā „viesu” istabā tie nejutīsies mājīgi.

Tālāk, telpa rūpīgi apskatāma un viss liekais, nevajadzīgais, bieži arī neglītāks, novācams vai vismaz saliekams kādā stūrī un pārsedzams. Tad telpa krietni jāiztīra, jo ienācēja acs viegli saskata tos varbūtējos nepatīkamos sīkumus, pie kuriem dienu dienā tur dzīvojot jau esam pieraduši.

No mēbelēm telpā katrā ziņā jābūt kādam lielam galdam, ap ko kā centru novietojami apļi vai arī vairākos apļos soli un krēsli. Šāds sakārtojums palīdz vieglāk saslēgties vakarētājiem vienā kopīgā darba, sarunu vai dziesmu lokā. Tas ir arī viens no svarīgākajiem uzdevumiem — saislīt visus vakarētājus pēc iespējas ciešā saimē.

Pats galvenais un nopietnākais vakarēšanas uzdevums ir darbs un tā mācīšanās.

Tādēļ arī tagad, kad apgaismošana ne ikreiz pietiekama, pārdomāti jāizrauga atsevišķo darbu darītājiem vietas. Sīkāko darbu veicējus novietojot tuvāk gaismai, pārējiem (auklu vijējiem, vērpējām u. tml.) ierādot vietas tālāk. Šādu grupu izveidojot, var jau arī gadīties, ka viena vai otra lielāka mēbele traucē. Nebaidīsimies to izkustināt no vecu vecās vietas! Varbūt jaunajā tā daudz labāk iederēsies un to varēs arī turpmāk tur atstāt. Katrā ziņā par mēbeļu sagrupējumu iepriekš rūpīgi jāpādomā, jo no tā stipri atkarājas sirsniņas vakarēšanas izveidošanās.

Šādas tīras un piemēroti sakārtotas telpas vēl tikai aicina tās mazliet izrotāt. Ja darbi atļauj, galdu var segt ar vienkāršu lina segu, novietojot uz tās kādu trauku ar zaļumiem. (Tikai ne „skaistās” papīra un vaska puķes vai krāsotas smilgas!) Tāpat pārējie plaukti un galdi lūdz pa krūzei ar spirtu priežu vai egļu zaru. Ja telpā izveidojies kāds tukšs stūris vai sienas laukums, tur izlīdzēsies ar pārklātu soliņu, ķebliņu un paprāvu māla krūzi ar lieliem priežu vai egļu zariem.

Beidzot vēl jāpādomā par tādu, liekas, mazsvarīgu lietu kā drēbju novietošanu. Nebūs nevienam patīkami, ja virsdrēbes gubu gubām gulēs uz soliem un krēsliem, karāsies pie krāsns stūpiem vai aizbāžņiem u. tml. Dabiski, ka mājnieku vajadzībām atbilstoši pakaramie būs par maziem, bet retas arī būs tās lauku mājas, kur nebūtu godu gadījumiem pagatavoti vienkārši, gaļi drēbju pakaramie. Tikai jāatminas tos priekšlaikus novietot vajadzīgajā vietā.

Senajiem vakarētājiem bija zināmas paražas, novērojumi. Bija viegli iet tiem soli soli līdz. Tagad gan mēs pārņemam seno mantojumu, bet pieredzes mums vēl pamaz. Tādēļ mēģināsim, iepriekš visu rūpīgi pārdomājot un iekārtojot, vakarēšanai radīt arī ārēji labvēlīgus apstākļus, kas palīdzētu tai savukārt izveidoties un nostiprināties par tiešām skaistu paražu.

SILTAS LIETAS ZIEMAI

AR rokām adītie apģērba gabali ir mīkstāki un valkāšanai izturīgāki kā ar mašīnu adītie.

Dažreiz, lai iegūtu (mīkstāku) retāku adījumu, lieto rupjas adatas. Adatu izduņ caur papīru un dabūtā caurumā ievēz dziju. Ja dziju var izvilkt gludi cauri, tad adatas ir piemērotas rupjuma. Visām 5 adatām jābūt vienāda gaļuma un resnuma.

Sieviešu gaļā zeķe.

Zeķe sastāv no liela un pēdas. Lielu sadala šādi: 1) valnītis, 2) taisnais adījums līdz ņaukumam, 3) ņaukums, 4) taisnais adījums līdz papēdim. Pēdu sadala: 1) papēdis, 2) pēdas noņaukums, 3) pēdas taisnais adījums, 4) pirkstgala noņaukums.

Valdziņu daudzumu zeķei aprēķina pēc kājas apmēra un dzijas rupjuma. Parasti sieviešu zeķei uzmet 80—100 valdziņus, vīriešu zeķei 72—92, bērnu zeķei 36—48 valdziņus. Labāk, ja valdziņu skaits dalās ar 4, tad valnīti 2 valdziņus varam adīt labās 2 — kreisās puses adījumā. Lai pareizi noteiktu vajadzīgo valdziņu skaitu, var izadīt mazu paraugu.

Dzijas, atkarā no rupjuma un šķiedras smaguma, 160—350 g. Divkārtīgai dzijai vidējais valdziņu skaits 96. Valnīti 125 kārtas — 2 labās, 2 kreisās puses adījumā, taisnais adījums apm. 27 cm gaļš, tad seko liela noņaukums, ko izdara pirmās adatas sākumā 2. un 3. valdziņu un ceturtais adatas beigās pēdējo 3. un 2. valdziņu sadot. Pēc katra noņaukuma apada 8 rindas. Pēc pēdējā noņaukuma noada 44 rindas, tad ada papēdi.

Papēdi adot, pusi no visa zeķes valdziņu skaita uzņem uz pirmās adatas. Ada ar divām dzijām, klāt nemoat papildu dziju vai labāk diegu, jo tas būs izturīgāks par dziju rievaino adījumu turp pa labi, atpakaļ — pa kreisi.

Papēdi ada 28—32 kārtas, malā 14—16 valdziņu, jo katru sākuma valdziņu noceļ neadītu. Papēža noņaukšanai valdziņu skaitu sadala trīs vienlīdzīgās daļās. Ada vidējo trešdaļu, kopā saadot vidējās daļas beidzamo valdziņu ar pirmo valdziņu no malējās trešdaļas. No labās puses adot ņauc pārceļot, no kreisās puses — saadot kopā. Ada tik ilgi, kamēr visi malējās trešdaļas valdziņi noņaukti. Tad papēža adatām uzņem valdziņus no papēža malas. Papēža sākumā abos stūros uzņem vēl pa vienam valdziņam, kurus noņem ar blakus esošo adatu, adot pirmo kārtu. Papēža noņaukšanu izdara abos sānos. Labajā pusē papēdi noņauc, divus valdziņus kopā saadot, kreisajā pusē noņauc ar pārceļšanu. Starp katru noņaukumu izada 2 rindas bez ņaušanas. ņaušanu izdara tik ilgi, kamēr uz adatām tik valdziņu, cik bija pirms papēža adīšanas. Tad ada taisno adījumu tik gaļu, kā pēda līdz mazajam kājas pirkstiņam. Parasti tik kārtu, cik 3 adatas valdziņu.

Pirkstgala noņaukšana. Zeķes pirkstgala ņaušanu var izdarīt divējādi: pirmās adatas pēdējos, otras adatas pirmos, tad trešās un ceturtais adatas pirmos valdziņus noņaukt. Var arī katras adatas pēdējos valdziņus saadīt kopā. Pēc katra ņaukuma ada trīs kārtas bez ņaušanas. Pēc 2. un 3. ņaušanas ada 2 kārtas starpā bez ņaušanas, tā atkārtu 2 reizes, tad vienu kārtu bez ņaušanas un pārējās kārtas ņauc katrā kārtā, līdz paliek četri valdziņi, kuriem izvelk pavedienu cauri, ievēz kreisajā pusē un iestiprina. Ieteicams visai pēdai pie dzijas adīt klāt līnu vai diedziņu.

Dienas

NOZĪME IKDIENAS UZTURĀ

M. KERLA

VIRAS ir vērtīgi, vienkārši un lēti ēdieni, kuŗu gatavošana neprasa daudz laika, pūļu, ne arī sevišķu zināšanu. Tieši tāpēc arī tām mūsu ikdienas uzturā ir tik liela nozīme. Ne izsmalcinātiem dārgiem ēdieniem, ne arī ēdieniem, kuŗiem sarežģīta sagatavošana, kā, piemēram, pildītām cūku kājiņām, reņģu kotletēm u. t. t., var būt kāda praktiska nozīme, jo ne lauku saimniece, ne arī pilsētā nodarbinātā sieviete var atļināt tik daudz laika ēdienu gatavošanai. Praktiskās dzīves galvenā prasība ir lēti, veselīgi un vienkārši gatavojami ēdieni. Labs paraugs, kas šādām prasībām atbilst, ir viras.

Viras var iedalīt šādās pamatgrupās:

- 1) dzidrās viras jeb buljoni,
- 2) sakņu viras,
- 3) miltu produktu un pākšaugu viras,
- 4) jauktas viras, kuŗām vienlīdz lieto miltu produktus, kā arī dārzeņus.

Dzidrās viras jeb buljoni, liekas, savu laiku pa daļai jau pārdzīvojušas, pie kam mūsu lauku virtuves tās īsti nekad nav iekarojušas.

Senāk dzidrās viras uzskatīja par ļoti vērtīgiem un spēcinošiem ēdieniem, un tāpēc tās centās izmantot kā slimnieku galveno uzturu. Tagad turpretim šis uzskats mainījies, jo analīzes rāda, ka 100 g dzidrās viras ir tikai apmēram 2—3 g olbaltumvielu un 2—4 g tauku.

Tāpēc dzidrās viras tāgad vairs neuzskata par ēdieniem, kas bagāti ar vērtīgām uzturvielām, bet tās vērtē no cita viedokļa. Ar savām spēcīgajām ekstraktvielām dzidrās viras veicina gremošanas sulas atdalīšanos, ierosina nervu sistēmu un asinsriņķošanu, tā atņemot noguruma sajūtu. Šķīvis dzidrās viras labi der azaida sākumā, jo veicina ēstgribu. Tā sevišķi ieteicama tiem, kam vāja ēstgriba, vai arī pēc smaga fiziska vai garīga darba, kā arī slimniekiem pēc lielākiem asins noplūdiem.

Daudz lielāka un arī saimnieciskāka nozīme kā dzidrajām virām ir visām pārējām virām, jo tās nevien ierosina ēstgribu, bet ar tām var arī kārtīgi paēst. Tas tāpēc, ka to gatavošanai lieto vairākas izejvielas jeb produktus.

Dažādās izejvielas, kā saknes, miltu produkti, olas, krējums, piens vai gaļa u. t. t., piešķir virai vērtīgu un barojošu saturu. Reti kādā citā ēdienā var tik dažādas uzturvielas (produktus) vienkopus sakopot kā virās. Šim apstāklim ir ļoti liela nozīme veselīga ēdiena sastādīšanā. Zinām, ka vienpusīgi ēdieni, kuŗos ir viens vai nedaudzi produkti (cepta gaļa vai maize), mūsu organismu nespēj apgādāt ar visām nepieciešamām uzturvielu sastāvdaļām (olbaltumvielām, taukiem, ogļhidrātiem, vitamīniem, minerālvielām). Tāpēc, lai segtu organisma prasības pēc visām vajadzīgajām uzturvielām, ēdienu reizēs rodas nepieciešamība gatavot vairākus ēdienus. Lai tas nebūtu jādara, vārāmas viras.

Ar virām iegūst divas pamatvielas: 1) gaļu, kas atbrīvojusies no visām ūdenī šķīstošām uzturvielu daļām, un 2) viru, kuŗā pārgājušas visas gaļas ekstraktvielas un ūdenī šķīstošās uzturvielu daļas. Abām šīm vielām, gaļai un virai, mūsu uzturā ir liela loma. Gaļa mūs apgādā ar vērtīgām olbaltumvielām, bet vira ar gaļas ekstraktvielām, kuŗām, kā jau redzējām, ir liela fizioloģiska nozīme.

Gaļas olbaltumvielas aukstā vai karstā ūdenī izturas dažādi. Piemēram, muskuļu šūnu olbaltumvielas — miozīns nešķīst ne aukstā, ne arī siltā ūdenī. Bet gaļā samērā mazāk esošais albumīns (cits gaļas olbaltumvielu veids) aukstā ūdenī viegli šķīst. Tāpēc gaļu ūdenī nekad nevajaga to ilgi mērcēt ūdenī, jo tā zaudējam barības vērtības. Abas minētās olbaltumvielas (miozīns un albumīns) karstā ūdenī sarec un pēc tam aukstā ūdenī vairs nešķīst. Vienīgi ilgāku laiku vārot, tās karstuma un gaļas pienskābes ietekmē pa daļai pārvēršas limveidīgā masā un lēni sāk šķīst.

Ja gaļu ievieto karstā ūdenī, tad olbaltumvielu miozīns gaļas virspusē tūlīt sarec, radot ap gaļu it kā garozu, kas aizkavē gaļas sulas izplūšanu. Gaļu ilgāku laiku vārot, olbaltumvielas sarec līdz pat gaļas gabala vidum. Tikai pēc vairāku stundu vārīšanas muskuļu šķiedras kļūst atkal mīkstas. Gatavojot viras pēc šāda paņēmiena, t. i. gaļu liekot karstā ūdenī, tā zaudē ļoti maz ekstraktvielu, un rezultātā ir lieliski garšoja gaļa, bet mazāk spēcīga un garšīga vira.

Kas vēlas spēcīgākas viras, tam gaļa jāliek jau aukstā ūdenī. Aukstais ūdens ieplūst gaļā un difūzijas veidā izskalo albumīnu un minerālvielas. Ūdenim lēni sasilstot, šie šķīšanas procesi kļūst spēcīgāki. Apmēram 50—60° C temperatūrā ūdens top nedzirds, jo tas lēni kustoties no gaļas šķiedrām atrauj sīkos, brūni sārtošos asins ķermeņiņus. Tikko ūdens pārsniedz minēto temperatūru, gaļas virspusē kļūst brūni pelēcīga, jo asiņu krāsviela (hemoglobīns) šādā temperatūrā zaudē savu košo sārtošumu. Mazliet vēlāk sāk recēt miozīns, kas gaļai atkal piešķir gaišu, pelēcīgu krāsu. Pēc īsa brīža ūdens sāk mutulot, t. i. spēcīgi vārīties. Tad virspusē uzpeld pelēcīgi baltas putas, kas ceļas pa lielākai daļai no sarecējušām olbaltumvielām. Šīs putas nosmelamas, jo to vērtība ir ļoti niecīga. Lai gan ilgāku laiku vārot putas pašas no sevis nozūd, tomēr labāk tās nosmelt, jo savārijušās putas dara viru nedzirdru un mazliet rūgtu.

Pēc viras noputošanas tai pieliek dažādas piedevas, atkarā no to vārīšanas ilguma. Pirmie jāliek vārīties tie, kam vārīšanās laiks visgarākais (kaltēti zirņi, grūbas, putraini, kāļi u. t. t.). Turpretim maigākas saknes (puķu kāposti, kartupeļi, spināti, skābenes) un dažādi miltu produkti

(makaroni, manna) pieliekami vēlāk. Pareizā pakāpenībā pielikti produkti virā reizē ir gatavi.

Zinot, cik liela nozīme uzturā ir vitamīniem un minerālvielām, ēdienus gatavojot, nedrīkstam tos nekādā gadījumā zaudēt. Tāpēc arī jālieto tādi paņēmieni, kas šīs vērtīgās uzturvielas neiznīcinātu. Visu, ko iespējams virām pielikt svaigu, nedrīkst ilgi karsēt, piemēram, tomātu biezenis, garšas sakņu zaļumi, krējums, sviests, u. t. t. liekami tikai īsi priekš pasniegšanas galdā.

Ja viras vēlas sevišķi bagātas ar vitamīniem un minerālvielām, tad ieteicams priekš lietošanas tās papildināt ar sabelztām saknēm vai dārzeņiem, vai to sulām.

Arī no diētiskā viedokļa viras uzskata par ļoti vērtīgiem ēdieniem, un kā tādām tām liela nozīme slimnieku uzturā. Ar savu patīkamo garšu un smaržu viras veicina gremošanas sulu (pepsīna un sālskābes) atdalīšanos un līdz ar to labu sagremošanu.

Redzējām, ka viras ir ēdieni, kas satur gan gaļu, gan dārzeņus, gan miltu produktus u. t. t., tā tad viens ēdiens sniedz mūsu organismam visas vajadzīgās uzturvielas. Tāpēc viras gatavošana ir pieejama un iespējama it visiem, tāpēc tās uzskatāmas par pamatēdienu tautas uzturā. Katrai namamātei viru gatavošanas veidiem vērtējama sevišķa vērtība, jo nav nozīmes pētīt un nodarboties ar ēdieniem, kuŗu gatavošana tagad nav iespējama, bet jāinteresējas vairāk par ēdieniem, kas ir mūsu uztura pamatā un kas parādās uz galda katru dienu, lai tieši tos mācētu pagatavot tā, ka ar maz līdzekļiem iegūtu vislielākās vērtības, un lai gatavojot nekas no šīm vērtībām neietu zudumā.

Vakarētāju CIENASTS

IR pienācis laiks, kad garajos rudens vakaros salasās vakarētāji, lai pulciņā strādātu kādu rokdarbu vai noklausītos priekšlasījumu, dziesmas vai deklamācijas. Šī sapulcēšanās prasa no dalībniekiem atraušanos no savas mājas vismaz uz 4—5 stundām, jo bieži jābūtu kājām vairāki kilometri līdz vakarēšanas vietai. Tādēļ dabiski rodas jautājums par vakarētāju izsalkuma remdināšanu. Ja vakarē pēc kārtas atsevišķās mājās, tad visbiežāk par vakariņu galdu rūpējas attiecīgās mājas saimniece. Klājot galdu vakarētājiem, tomēr neaizmirsīsim, ka tie sanāk kopā nevis lai ēstu un dzertu smalkus ēdienus un dzērienus, bet gan lai pabūtu kopā, baudītu mākslinieciskus priekšnesumus vai apmainītos domām par saimnieciskiem jautājumiem. Tādēļ mīļi pacienānot vakarētājus savās mājās, necentīsimies viens otru pārspēt ar ēdienu un dzērienu daudzumu un dažādību. Liksim galdā vecu vecos sentēvu iecienītos ēdienus, kuru pagatavošana neprasa ne daudz produktu, ne arī laika, kuŗa ir tik maz mūsu lauku mājas saimniecei. Vai katrs no mums nepriecāsies par milzīgām blodām ar mizu krāsnī ceptiem kar-

tupeju, kuŗiem klāt dod blodīnās biezpienu un, ja iespējams, paņinas. Mājās taču tāds ēdiens mums visiem ļoti labi garšo. Ar mizu cepti kāji, burkāni, rāceņi vienmēr latvietim ir bijuši gardums; kāpēc tos tagad neatcerēties un nepiedāvāt vakarētājiem blakus svaigi ceptiem plāceņiem?

Bet kur tad sausi vāriti vai taukšķēti zirņi un pupas!

Tie ir sārtīgi un atgādina riekstus pēc garšas. Ja saimniece atļauj, tos var ēst visu vakaru bez pārtraukuma, ja tik saimnieks ir parūpējies par alus sklandu slāpju dzesēšanai. Tos var arī ēst tieši no rokas, nav jāklāj galds vai jā rūpējas par trauku sagādi.

Ja saimniecei laiks un pacietība, var pagatavot zirņu pikas.

Mājās, kur vairāk sievietu darba spēka, pagatavosim piekodaļ pie alus sklandu rausus vai arī cepsim plātsmaizes vai pīragus. Ja pēdējo veidošana liekas par garlaicīgu, cepsim plātsmaizes (uz plāts uzrūgušai mīklai pirksta biezumā uzliek sāļo pīragu pildījumu: sautētus skābus kā-

postus, sautētas sēnes, biezpienu ar speķi un saceptu sīpolu); tā aiztaupīsim daudz laika.

Necentīsimies pēc pilšētas smalkuma, gatavojot 2 cm² lielas sviestmaizes. Lauku cilvēka rokās un mutē tās izskatīsies smieklīgas. Tam, kas daudz strādā, jādod arī daudz ēst; tāpēc mielasts var būt vienkāršs, bet tas nedrīkst būt trūcīgs.

Neaizmirsīsim, ka likdamas galdā produktus, kuŗu daudzumi arī lauku mājās ierobežoti, kā, piem., sviests, speķis, svaiga gaja, liekam vakarētājiem pie katra kumcisa apdomāties, vai tikai šī viesmīlība nav saistīta ar vēlāku saimes knapināšanos ar šiem ierobežotiem uzturlīdzekļiem.

Necentīsimies arī pēc pārāk lielas dažādības. Katra jauna ēdiena sagatavošana prasa namamātes laiku, liekus traukus, un bieži ciemiņi to nemaz neievēro.

Caldu klāsim vienkārši, bet glīti. Ja gribam taupīt galddrānas, pietiks uz balta noberzta galda ar pāris servjetēm vai lina dvieļiem. Ja maizes un ēdienu uzlīkšanai trūkst trauku, tad atcerēsīsimies sietus, lielākas cības, glītākus kurviēsus vai salmu pinumus, uz kuŗiem tik labi izskatās plācenis, sklandu rausis vai zirņu pika. Sauso ēdamo var sakārtot grupiņās arī tieši uz dvieļiem vai servjetēm. Neaizmirsīsim arī galda rotājumu. Ja nav mums košo vasaras ziedu, iepriecīsim ciemiņu acis ar gaumīgi traukos sakārtotiem paegļu zāriem. Arī sarkanās bārbeļu ogas ļoti labi atdalīsies pret balto galda virsu. Staipekņi un brūklenāji noder tieši uzlīkšanai uz galda, nelietojot nekādus traukus. Bet ja jums mājās mazi bērni, lieciet tiem pagatavot no kastaiņiem un zilēm mazas dzīvnieku un cilvēku figūriņas un sakārtojiet tās jautrās grupās uz vakariņu galda. Redzēsiet, kā visi priecāsies par šiem nieciņiem (par to pagatavošanu sk. iepriekšējos Manas mājas numuros).

Ja vakarēšana notiek biedrības namā vai citās oficiālās telpās, mēdz sanest groziņus. Te jāizšķir divi gadījumi: 1) groziņos atnestam ēdienam jābūt pilnīgi gatavam uzlīkšanai gal-

Gatavosim dažādas plātsmaizes

Pīragus var pasniegt ar veģetāriem pildījumiem

Apakšā:

Porcelāna trauku vietā izlietosim groziņus, sietus, bļodas un citus māla traukus

dā. Piem., ja paredzēts sviests, maize un skābi gurķi ar šķiņķi sviestmaizēm, tad nepietiek ar to, ka šie produkti ir atnesti, tiem jābūt jau mājās sagatavotiem sviestmaizēs.

2) Groziņā var būt atnesti tikai nesagatavoti produkti, tādā gadījumā to tālākā sagatavošana norī uz vietas. Tā kā pēdējā prasa laiku, tad groziņš ar nesagatavotiem produktiem jāatnes laikus, vismaz no rīta, lai līdz sarīkojuma laikam visu varētu pārstrādāt. Pēdējā brīdī atnestas jēlas olas ļoti bieži vairs nevar ne

tikai pārveidot kūkās, bet daudzās vietās pat grūti izvārit, gluži tas pats sakāms par citiem uzturlīdzekļiem.

Ko un cik daudz nest groziņā? Vispareizākais aprēķins, ja groziņa lielumu atiecina uz nesēju skaitu, pie kam saturam jābūt tādā, lai ēdēji varētu kārtīgi paēst, bet nav vajadzīgs, lai paliktu pāri. Caurmērā vienam ēdējam varētu rēķināt apm. 100 g gaļas vai 100 g zirņu, 1 olu, 200—400 g maizes, apm. 200 g dārzeņu un ne vairāk par 40 g sviesta. Bez jau minētiem mājās vakarēšanai piemērotiem ēdieniem varētu vēl ieteikt ceptu gaļu, galertu, zil-

ces (malta galerta) gaļu, bez tam aukstā veidā sagatavotus dārzeņus, piem., kartupeļu salātus, skābus kāpostus, zirņus, vārītu gaļu stiprākā mērcē un tml.

Nav jāaizmirst arī kāda servjete vai divielis galda apklāšanai, tāpat pāris šķivju ēdiena uzlikšanai.

Tām saimniecēm, kas uzņemas groziņu saņemšanu un izkārtošanu, vispirms saņemtas ēdamvielas jāizšķiro, vienādās liekot kopā grupās. Kad viss sanests, tad var redzēt, kā pareizi visu izkārtot traukos un uz galdiem, lai vakariņas atstātu patiesi patīkamu iespaidu un vienam otram nesagādātu sarūgtinājumus.

Un beidzot vēl kāds sabiedriskās sadzīves stikums. Reiz apņēmās veikt kādu kopēju darbu sarīkojuma virtuvē, neaizmirsīsim, ka tas mūsu svēts pienākums savā vietā palikt līdz galam, lai nebūtu tā, ka interesantam priekšlasījumam sākoties, virtuvē paliek dažas sarūgtinātas namamātes, jo viņu vieglprātīgās kaimiņenes aizmirsušas savu apņemšanos palīdzēt vakariņu sagatavošanā. Savā mājā varam vienu otru darbu atstāt nedarītu, ja atrodam to par pieciešamu, turpretim sabiedriskā darbā, lai cik nepatīkams tas būtu, savus solījumus un pienākumus pildīsim līdz galam, jo tas ir pirmais un svarīgākais priekšnoteikums sabiedriskās dzīves zelšanai.

Priecīgi ēdusi!

GUNDEGA

„Labdien jūsu mājās.”

„Labdien, labdien. Ciemiņi būs gan nosaluši. Nu steidzīgi jāņem pa kraukšķītim. Lūdzu pie galda, iebaudīsim, ko Dievs devis.”

Parasti šādās reizēs Dievs vispirms devis auksto galdu, pie kuŗa ciemiņi piesēžas tikpat auksti un neveikli kā galertā iesalušie gaļas gabali. Kad aukstā gaļa drusku noplakusi un tai līdz rasoliņš, aknu desa, aknu pastēte, šķiņķītis, ar krējumu sajauktie kāposti, pildītās olas, presētā cūkas galva, skābie gurķi, aukstais cepetis, putnu gaļa, zivis, ķirbju un biešu salāti, tad pārvarēts arī pirmais dzestrums. Šur tur sāk sprāgt iegremdētās dziļbumbas. Sprādzieni kļūst aizvien biežāki, līdz beidzot atklātu vārdu, asprātību, smieklu šķembas sitas cita caur citu, reizēm sadurās, atlec. Brīžiem dziļbumbu spēks izlādējas spraiģā kopējā dziesmā, bet tad jau arī ir tiktāl, ka saimniece ar meitām ceļ galdā kūpošu vistas buljonu ar gaļas frikadelēm un piekošanai sviesta mīklas pīrādziņus ar gaļas pildījumu.

Pēc niekošanās ar aukstajiem ēdieniem un vieglā buljoniņa nāk istā iekošana — cūkas cepetis ar kartupeļiem un kāpostiem un teļa cepetis ar salātiem un kartupeļiem. Pamats nu būtu ielikts, sākas virsbūve — silta putnu gaļiņa, siltas desas, pildīti bur-

kāni un vēl šis tas smalkāks. Lai kumosi neaizķertos rīklē, viesi piepalīdzas ar šņabi un alu, gan paši gudrodami iemeslu pacelt glāzīti, gan saimniekam ļaudami nākt ar ierosinājumiem. Šādās reizēs neklājas ielaist gaisu glāzēs, tiklīdz tas tur ieplūst, kaimiņš pasteidzas ar attiecīgu šņabja daudzumu to izspiest.

Noslēgumā saimniece uzspodrina savu viesmīlības un kuģinārās mākslas slavu ar pāris saldiemi ēdieniem — vienu no olām, otru no putu krējuma.

Pēc mazās iekošanas viesi mazdruscīn pārgrupējas, lai mājiniekiem būtu vieglāk novākt galdu un uzklāt no jauna. Kavēšanās nav — vēl jāizņem cauri divas ēšanas reizes: laumags un vakariņas. Un tā vēl pēdējais kūmoss nav lēnīgākajiem ēdējiem norijies, kad jau laiks pieņācis iekost saldaļaiņam, līdz, raugi, vakars klāt. Nu ar steigu pie vakariņām.

Pie kafijas galda sēžot, viesi, tāpat runājoties, nogaršo pa pīrādziņam, ķimeņu maižītei, ābolu kūkai, smilšu kūciņai, ievārijuma kūciņai, pa tītam biskvīta un tortes gabaliņam, līdz, raugi, vakars klāt. Nu ar steigu pie vakariņām.

Tā viesības un amata vīru uzņemšanas aizrit ļoti jauki — bez neaizpildītiem laika sprīžiem, bez nesapratīgas kavēšanās. Viesis sēž kā pie slidošās lentas, kas viņam nes-

gaļam ēdamo un dzeramo, siltu un aukstu, saldu un sālitu — pastiep tik roku un paņem, ko sirds kāro!

Reiz kāds vācu rakstnieks izteicies: „Viņi nomaksāja viesmīlībai nodevu, uzcienādami ar siltas istabas un mājīgas lampa gaismu, jo tikai šķēlmis sniedz vairāk, nekā viņam ir.” Piedosim rakstniekam, jo viņš droši vien nav bijis viesis lauku godos, nedz arī svarīgs amata vīrs, ko saimnieks ar saimniecei uzņem, noblīvējot galdu ar visu, ko sniedz klēts, pagrabi un pieliekamie. Sevišķi amata vīram ir tikami atpūtināt rīkojumus un ziņojumus lasot un rakstot nogurušo aci pie pilna galda, pie kuŗa vispirms, pārlaižot vispārēju skatu, iegūst kopiespaidu un pēc tam, pakavējoties pie detaļām, galvā sagrupē ēdienus visizdevīgākā patērēšanas kārtībā. Ēdienus izvērtējot, rodas arī zināms pārskats par to, kā saimnieks tiek galā ar normām, tikai — ne vienmēr īstais, jo ir tādi pašreizēdīgi saimnieki, kas darba dienās aizliedz savai un savas saimes mutei pa treknākam un gardākam kumosīņam, lai tikai amata vīra vai viesu uzņemšanā galdā nepaliktu tukša vietīņa vai trīs cepešu un divu saldo ēdienu vietā nebūtu jāsašaurinās līdz vienam.

Redziet, tagad jau tādi laiki — ēšana vienīgais prieciņš!

PAR EVAKUĒTO PADOMJU IEDZĪVOTĀJU UZŅEMŠANU

VĀCU vadības atbalstā pie mums no Padomju savienības izpostītiem apgabaliem un kara joslās rajoniem iebrauc evakuētie Padomijas iedzīvotāji. Līdzīgi gāju putniem, tie pametuši savu dzimteni, lai meklētu patvērumu tālāk no kaujas līnijām un kara troksņa. Šie evakuētie cilvēki pa lielāki daļai ir sirmgalvji, sievietes un bērni, un tie tiek novietoti mūsu lauku saimniecībās.

Daudz kara posta mūsu zeme pieredzējusi senā un nesenā pagātnē, bet vienmēr latvietis, sevišķi latvju zemnieks, šos grūtumus pārvarējis ar sīkstumu un tīri latvisku neatlaidību. Arī šoreiz evakuēto Padomju iedzīvotāju uzņemšanā jāatrod atrisinājums. Šie nelaimīgie ir tādi paši zemnieki kā mēs, bet auguši un dzīvojuši citos politiskos un saimnieciskos apstākļos, tādā iekārtā, kuŗa mūsu uztverē ir nepieņemama un pret kuŗu iet cīnīties mūsu tēvi, vīri un dēli.

Telpu atbrīvošanā šo iedzīvotāju vajadzībām jāvadās no saimnieciskā un higiēniskā viedokļa. Telpu iekārtošanas izdevumi nedrīkst būt augsti, un tām jābūt piecīšāmām. Ierādītām telpām jābūt apkurināmām (taupības krāsnīņa) un pietiekoši lielām visai ģimenei. Tādas varētu būt hēniņu istabas, pirts istabiņas, šai vajadzībai ierīkotas klēts un citas telpas, kuŗas apdzīvo tikai uz laiku. Vēlams, lai telpa būtu ar atsevišķu ieeju un iebraucēji nenāktu tiešā saskarē ar saimniecības iedzīvotājiem.

Uztura ziņā Padomijas iedzīvotāji pīlīdzināti laukstrādniekiem un kā tādi saņem pašražotāju devas no lauksaimnieka, pie kuŗa tie apmetušies. Lai nerastos nekādi pārpratumi, vēlams, lai tie paši pagatavotu uzturu pēc saviem īpatnējiem paņēmieniem, kā arī lai ēstu pie sava galda. Lietojot kopēju virtuvi, ēdiena pagatavošanas laiku

varētu iedalīt tā, ka viens otru netraucētu. Uztura pagatavošanā varētu lietot malkas pīrmusu, kas sīkāk aprakstīts Racionālizācijas institūta izdotā grāmatā „Krāsnis un pareiza apkurināšana”, tā lielā mērā ietaupot malku.

Tā kā lauku pašvaldībām ļoti ierobežoti apģērbu kontingenti, tad katram lauksaimniekam vajadzēs parūpēties par savu uzņemto bēglu apģērbšanu, cik nu tas ir viņa spēkos. Nedaudz pāršūjot, apvalkāti drēbju gabali derēs veciem, pusaudžiem un bērniem.

Apavu jautājums būs viens no sāpīgākajiem, bet ar labu gribu izlīdzēties varēs arī šie. Tas jāatrisina pašiem iecelotājiem ar saimnieka piepalīdzību. Ziemā telpās kājas no aukstuma varētu aizsargāt drēbju apavi vai pakulu vīzes. Drēbju kurpju pagatavošana aprakstīta jau iepriekšējos Manas mājas nr. Izīšanai varētu pagatavot veltas vilnas u. c. materiāla botes. Mitrākā laikā piemērotākas būs koka tupeles, lūku vīzes un pastalas, ko krievi prātis labāk pagatavot par mūsu strādniekiem, kas šādus apavus sen nav paši gatavojuši.

N o d a r b ā n o t šos ļaudis lauksaimniecībā, būs aizstāta viena otra darba roka, kas tik ļoti laukos trūkst. Arī pašreizējais laiks katram uzliek par pienākumu iesaistīties ražīgā darbā, nopelnot nevien savu iztiku, bet ar savu darbu iekļaujoties vispārējā ražošanā. Darbs dara meistar! Tā arī Padomijas iedzīvotājiem, kas strādājuši ar citādiem darba paņēmieniem, gandrīz vai katrs darbs būs jāparāda, jāiemāca. Sievietes varēs izpildīt meitas vietu, strādājot pie lopiem un saimniecībā, kā arī piepalīdzēt ziemas sezonas darbos: vilnas kāršanā, dziju vērpšanā, adīšanā, lāpīšanā, pārtelsīšanā, jaunu

vadmalu aušanā u. t. t. Tāpat darbā jāiesaista sirmgalvji. Tiem varētu uzticēt grožu pišanu, grābekļu taisīšanu, slotu siešanu, virvju višanu, zirgu lietu labošanu, apavu (koka) pagatavošanu, tāpat, kur vienā otrā gadījumā tie būs pat lietpratēji, koka trauku pagatavošanu. Bez darba nedrīkst palikt arī jaunieši, un tiem jāierāda savam vecumam piemērots darbs.

Izsargāšanās no lipīgām slimībām. Lai gan bēglus zināmu pārbaudes laiku tur karantīnā, tomēr lieka piesardzība un uzmanība nebūtu velta. Bieži vien izslimojis cilvēks (ar difteriju, vēdera tīfu) ir baciļu nesējs. Slimības dīģi tā organismu vairs neietekmē, jo tajā radušās slimību dīģu pretindes — antitoksīni, kas rada imunitāti, bet slimību dīģus tas var izplatīt ilgāku laiku, pat gadiem, ar ekskrementiem un sekrētiem, kā, piem., siekalām, krēpām, mīzāliem, izkārnījumiem, tā inficējot tuvāko apkārtni. Pirmajā sadzīves laikā jāvērs uzmanība uz to, lai bēģļi nenāktu tiešā saskarē ar pārējiem saimniecības iedzīvotājiem, sevišķi bērniem. Nepieciešami bēģļiem lietot atsevišķus traukus, tāpat jābūt piesardzīgiem, lai barības vielas būtu noslēgtas un tīrā telpā, lai tās neaplidotu mušas, neapbrāpotu prusaki, peles un žurkas. Ateju vietās jālieto kūdra. Liela uzmanība jāveltī organisma tīrībai, telpu, drēbju, uztura, roku un mutes dobuma higiēnai.

Savstarpējās attiecībās jāievēro lietiskības princips. Mums jābūt cilvēcīgiem, izpalīdzīgiem, bet ne pārāk viesmīlīgiem, lai atsevišķos gadījumos mūsu sīrsnīgo viesmīlību neizmantotu velti. Saprašanās grūtības radīs valodas nezināšana, bet tam nebūs sevišķi grūti pāri tikt, jo vecākā paaudze krievu valodu prot.

VĀCU VALODAS KURSS

F. STRAUCHS un M. PĒTERSONE

Der Schnellzug ("e) — ātrvilciens; der Fern — D — Zug — tālsatiksmes ātrvilciens; ein leeres Abteil (e) — tukšs nodalījums (vagonā); besetzt — aizņemts; das Netz (e) — tīkls; der Eckplatz ("e) — stūra vieta; der Geburtstag (e) — dzimšanas diena; beginnen — sākties; das Jahrhundert (e) — gadsimtenis; eine halbe Stunde — pusstunda; wenig — maz; das Fieber — karstums; temperatūra; hoch — augsts; die Zahl (en) — skaitlis; das Grundzahlwort ("er) — pamatskaitļa vārds; das Ordnungszahlwort ("er) — kārtas skaitļa vārds; der wievielte (wievielte) ist heute? — kura mēneša diena ir šodien? der Namenstag (e) — vārda diena; schwer — smags; der Turm ("e) — tornis; glänzen — spīdēt; der Wanderer — ceļnieks; bewundern — apbrīnot; das Schiff (e) — kuģis; um zu kaufen — lai pirktu; der fahrende Sänger — ceļojošais dziedātājs; die Kirche (n) — baznīca.

Gramatika un paskaidrojumi.

1) Rakstot pamatskaitļus nedala, bet apvieno vienā vārdā, piem.: 2317, zveitau-senddreihundertsiebzehn.

2) Kārtas skaitļa vārdus atvasina no pamatskaitļa vārdiem, līdz 20 ar galotni te, no divdesmit ar galotni ste. Izņēmumi no šā likuma ir

1. — der erste
2. — der dritte
3. — der achte

Kārtas skaitļa vārdus loka kā īpašības vārdus:

Einzahl
N. das erste Haus
G. des ersten Hauses
D. dem ersten Hause
A. das erste Haus

Mehrzahl
N. die ersten Häuser
G. der ersten Häuser
D. den ersten Häusern
A. die ersten Häuser

3) Tagadnes divdabi veido no nenoteicamās izteiksmes, pievienojot galotni d, piem.: fahren + d = fahrend
singen + d = singend

Kā apzīmētāju viņu loka kā īpašības vārdus, piem.: der fahrende Sänger (ceļojošais dziedātājs).

Einzahl
N. der fahrende Sänger
G. des fahrenden Sängers
D. dem fahrenden Sänger
A. den fahrenden Sänger

Mehrzahl
N. die fahrenden Sänger
G. der fahrenden Sängern
D. den fahrenden Sängern
A. die fahrenden Sängern

4) Īpašības vārdus un divdabjus bieži lieto kā lietvārdus un tos raksta ar lielu burtu. Viņi apzīmē vīriešu un sievietes kārtas personas un tos loka kā īpašības vārdus.

Männlich

Einzahl **Mehrzahl**
N. ein Blinder N. — Blinde
G. eines Blinden G. — Blinder
D. einem Blinden D. — Blinden
A. einen Blinden A. — Blinde

Einzahl **Mehrzahl**
N. der Blinde N. die Blinden
G. des Blinden G. der Blinden
D. dem Blinden D. den Blinden
A. den Blinden A. die Blinden

Weiblich

Einzahl **Mehrzahl**
N. eine Blinde N. — Blinde
G. einer Blinden G. — Blinder
D. einer Blinden D. — Blinden
A. eine Blinde A. — Blinde

Einzahl **Mehrzahl**
N. die Blinde N. die Blinden
G. der Blinden G. der Blinden
D. der Blinden D. den Blinden
A. die Blinde A. die Blinden

5) Palīga darbības vārdus mūšien bieži aizstāj haben, tad lieto infinitīvu ar zu, piem.: ich muß einen Brief schreiben — ich habe einen Brief zu schreiben; ich muß den Kranken besuchen — ich habe den Kranken zu besuchen; ich muß in Riga umsteigen — ich habe in Riga umzusteigen.

6) Kā visos citos palīgteikumos, tā arī apzīmētāju teikumos izteicējs stāv teikuma beigās.

Kas (kuŗš) tiek tulkots ar der, die, das jeb welcher, e, es. Labāk lietot der, die, das, piem.: der Zug, der (welcher) um 8 Uhr abgeht, ist ein Schnellzug; das Kind, das (welches) im Garten Beeren pflückt, ist die Tochter meines Nachbarn; die Rose, die (welche) im Garten blüht, will ich deiner Schwester schenken.

Tulkojums.

Kad ir jūsu brāļa dzimšanas diena? Viņa dzimšanas diena ir trīspadsmitajā aprīlī. Šodien ir trešais jūlijs. Pavasaris sākas divdesmit pirmajā martā. Tu zini, ka pavasaris sākas divdesmit pirmajā martā. Mēs dzīvojam divdesmitajā gadsimtenī. Kuŗš mēnesis ir decembris? Tu taču zini, ka decembris ir gada divpadsmitais mēnesis. Tā kā man ir vēl pusstunda laika, tad es gribu iet uzgaidāmajā zālē un dzert tasi kafijas. Kur jūs pirksit biļeti? Es viņu pirksu pie pirmā lodziņa. Nesējs nodos saiņus un atnesīs man kvīti uzgaidāmajā zālē. Cik ilgi jums vēl jāgaida? Kad atiet ātrvilciens? Kur lai es lieku jūsu rokas bagāžu? Kur man jāpārsēžas? Tu zini, ka man Rīgā jāpārsēžas. Tā kā man ir maz laika, tad es gribu pa ielu dzelzceļu (tramvaju) uz staciju braukt. Kas apmeklē ārstu? Slimnieks (slimnieki) apmeklē bieži ārstu. Ārsts šodien apmeklēs slimnieku, jo viņam ir augsta temperatūra.

21. lekcijas pareizs atrisinājums

I

Der (die, das) siebenundzwanzigste, der achtunddreißigste, der sechsendvierzigste, der sechsendachtzigste, der hundertdreundneunzigste, der neunhundert(und)erste der neunhundertdreiundachzigste, der tausend(und) dritte, der zweitausend(ein)hundertvierzehnte, der dreitausendfünfhundert(und)achte, der viertausend(und)achte.

II

Der Reisende, die Kranke fahren zum Bahnhof. Das Gepäck des Reisenden (der Kranken) ist schwer. Der Träger spricht mit dem Reisenden, der Kranken. Er grüßt den Reisenden, die Kranke. Die Reisenden, die Kranken fahren zum Bahnhof. Die Gepäckte der Reisenden, der Kranken sind schwer. Die Träger sprechen mit den Reisenden, den Kranken. Sie grüßen die Reisenden, die Kranken.

III

Der erste Turm, die zweite Kirche, das dritte Gebäude sind schön. Das Dach des

ersten Turmes (der zweiten Kirche, des dritten Gebäudes) glänzt. Ein Wanderer steht vor dem ersten Turm(e), (der zweiten Kirche, dem dritten Gebäude). Er bewundert den ersten Turm, die zweite Kirche, das dritte Gebäude.

IV

Eine Dame, die reitet, ist eine reitende Dame. Ein Bauer, der auf dem Felde arbeitet, ist ein auf dem Felde arbeitender Bauer. Eine Frau, die schläft, ist eine schlafende Frau. Eine Rose, die blüht, ist eine blühende Rose. Ein Pferd, das schnell läuft, ist ein schnell laufendes Pferd. Ein Hund, der laut bellt, ist ein laut bellender Hund. Ein Schiff, das nach Amerika fährt, ist ein nach Amerika fahrendes Schiff.

Damen, die reiten, sind reitende Damen. Bauern, die auf den Feldern arbeiten, sind auf den Feldern arbeitende Bauern. Frauen, die schlafen, sind schlafende Frauen. Rosen, die blühen, sind blühende Rosen. Pferde, die schnell laufen, sind schnell laufende Pferde. Hunde, die laut bellen, sind laut bellende Hunde. Schiffe, die nach Amerika fahren, sind nach Amerika fahrende Schiffe.

Tulkojums

Wann ist der Geburtstag Ihres Bruders? Sein Geburtstag ist am dreizehnten April (od. den dreizehnten April). Heute ist der dritte Juli. Der Frühling beginnt am einundzwanzigsten März (den einundzwanzigsten M.). Wir leben im zwanzigsten Jahrhundert. Der wievielte Monat ist der Dezember? Du weißt doch, daß der Dezember der zwölfte Monat des Jahres ist. Weil ich noch eine halbe Stunde Zeit habe, will ich in den Wartesaal gehen und dort eine Tasse Kaffee trinken. Wo werden Sie die Fahrkarte lösen (kaufen)? Ich werde sie am ersten Schalter kaufen. Der Träger wird das Gepäck aufgeben und mir den Schein in den Wartesaal bringen. Wie lange haben Sie noch zu warten (müssen Sie noch warten)? Wann geht der Schnellzug ab? Wohin soll ich Ihr Handgepäck legen? Wo habe ich umzusteigen (wo muß ich umsteigen)? Du weißt, daß ich in Riga umzusteigen habe (daß ich in Riga umsteigen muß). Weil ich wenig Zeit habe, will ich mit der Straßenbahn zum Bahnhof fahren. Wer besucht den Arzt? Der Kranke, die Kranken besuchen den Arzt oft. Der Arzt wird den Kranken heute besuchen, weil er hohes Fieber hat (denn er hat hohes Fieber).

**NENOKAVĒJIET
ABONEMENTA
ATJAUNOŠANU!**

Žurnāla

Mana māja

abonements atjaunojams no š. g. 10.—23. decembrim vietējā pasta nodalā, norādot, vai vēlas saņemt pilsētas vai lauku izdevumu. Turpat minētajā laikā var pieteikties arī jauni abonenti.

ABONĒŠANAS MAKSA LIDZSINEJĀ

Izdevējs: SĢ Literatūras apgāds Rīgā, Laudona (Baznīcas) ielā 4-a. Apgāda vadītājs J. VITOLS. Galvenā redaktore VERONIKA STRELERTE. Mājturības rakstus rediģējis M. KENGE. Iekārtojais E. DZENIS. Iznāk 2 reizes mēn. Atsevišķs numurs maksā 0,35 RM. Abonēšanas maksa gadā 7,— RM, pusgadā 3,50 RM. Tālrūpi: redakcija 32716, grāmatvedība 30313, apgāda vadītājs 23549. Redaktore runājama no plkst. 10—11.

DEKORĀTĪVI FIGŪRĀLĀ IZSTĀDE
KAIĶU IELĀ 30

No augšas: A. Lesiņa glezna „Juhanna”, K. Freimaņa mets sienas gleznai „Buras”,
R. Aldera mets dekoratīvai grupai, K. Sūniņa glezna „Romantiskā ainava”, P. Ozoliņa
glezna „Tautas meita”, J. Strazdiņa glezna „Pie Daugavas”

